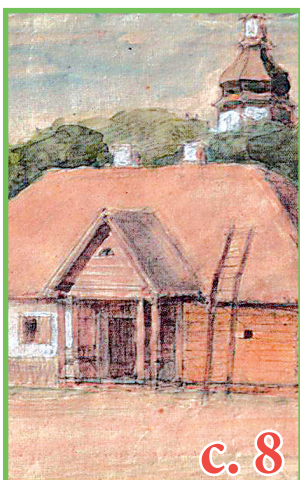

З ДУМАМИ ПРО РІДНИЙ КРАЙ

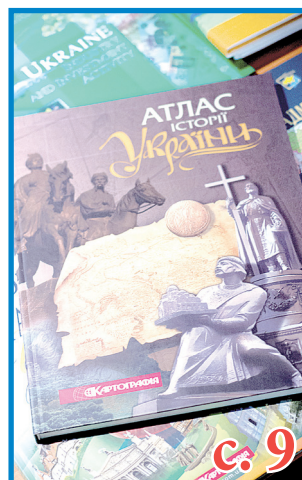
У Харківському художньому музеї із власних фондів та зібрань Шевченківського національного заповідника (м. Канів) відкрилася унікальна виставка живопису та орнаменту Василя Григоровича Кричевського «З Україною в серці».

с. 8

НОВА УНІКАЛЬНА ЗБІРКА КАРТ

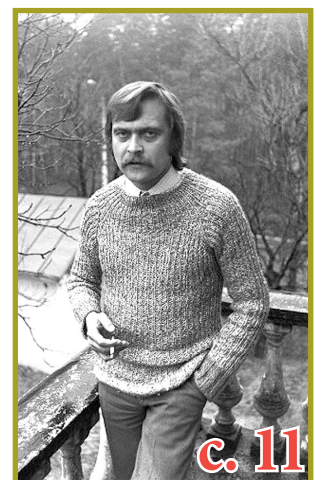
29 січня в Музеї історії Києва презентовано картографічне видання «Атлас історії України». У першій систематичній збірці карт від кам'яного віку до сьогодення, виданій у нашій країні, знаходимо сім розділів за віхами вітчизняної історії.

с. 9

НЕВІДОМА РОЛЬ ІВАНА МИКОЛАЙЧУКА

Відвідувачі столичного Будинку кіно побачили роботу Майстра у фільмі 1972 року, показаного в Україні... через сорок років після його створення. Кінознавець Лариса Брюховецька розповіла про цікаві факти з «біографії» картини.

с. 11

ЗВЕРНЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ ГЕРОЇВ КРУТ

Дорогі співвітчизники!

95 років тому відбувся бій під Крутами. Цей подвиг української молоді назавжди викарбувався золотими літерами на сторінках нашої історії.

Самопожертва в ім'я Вітчизни військових курсантів, студентів, гімназистів є прикладом патріотизму та любові до рідної землі.

Схилимо ж сьогодні голови у скорботі за тими, хто віддав життя за незалежність України, за свій народ.

Віктор ЯНУКОВИЧ

ВШАНУВАННЯ 95-РІЧЧЯ БОЮ ПІД КРУТАМИ

Прем'єр-міністр України Микола Азаров взяв участь в урочистій церемонії покладання квітів до пам'ятного знака Героям Крут у Києві.

Були присутні Голова Верховної Ради України Володимир Рибак, урядовці, народні депутати та представники київської влади та громадських організацій.

У різних містах України також пройшли заходи на згадку про героїв Крут.

У Сумах близько ста активістів громадських організацій міста відзначили 95-річчя битви під Крутами, поклавши квіти до пам'ятника Тарасу Шевченку.

З нагоди 95-ої річниці подвигу Героїв Крут представники громадських організацій і учнівської молоді поклали квіти до могили учасника бою під Крутами Ігоря Лосського

Під час церемонії покладання квітів до пам'ятного знака Героям Крут у Києві

на Личаківському цвинтарі у Львові. Також відбулася спільна Поминальна молитва за тих, хто поліг у бою.

Черкащани пройшли смолоскипною ходою центральним бульваром міста від пам'ятника Богданові Хмельницькому до монумента Тарасові Шевченку.

У Тернополі з нагоди Дня пам'яті Героїв Крут на Микулинецькому кладовищі встановили дошку пам'яті загиблих воїнів УНР.

На вхідній брилі кладовища встановили меморіальну мармурову дошку, виготовлену за кошти добродійної ініціативи «Героїка».

Представники влади та громадські організації Чернігівської області вшанували учасників бою під Крутами на території Меморіального комплексу Пам'яті Героїв Крут недалеко від села Пам'ятне Борзнянського району, де пройшов мітинг-реквієм.

«КРУТИ – СМОЛОСКИП У МАЙБУТНЄ!»

У Чернігівському літературно-меморіальному музеї-заповіднику М. Коцюбинського відбувся літературно-мистецький вечір пам'яті «Крути – смолоскип у майбутнє!» до 95-ї річниці подвигу юних Героїв Крут.

29 січня 1918 р. неподалік станції Крути юні захисники України прийняли нерівний бій з переважаючими військами

більшовиків. Незважаючи на те, що сили були нерівні, бій тривав понад 7 годин. Більшість хлопців загинули, але продемонстрували героїзм та незламність духу в боротьбі за Незалежність України. Захід освятив священник Катерининської церкви о. Євген.

Відомий історик, науковий співробітник Інституту Національної пам'яті Сергій

БУТКО проаналізував політичні обставини того часу, хід бою та наслідки героїчного вчинку юнаків.

У виконанні бардів Петра САЛЬНИКА (одного з організаторів заходу), Юрія ПОЛОВЕЦЬКОГО та Наталії ПОТАПЧУК прозвучали пісні, присвячені цій героїчній тематичі, а також відомий вірш Павла ТИЧІНИ «Пам'яті тридцяти» («На

Аскольдовій могилі...») Свої вірші прочитав поет Станіслав ЖУРАВЕЛЬ. Було розгорнуто виставку літератури, присвячену героїзму Крутян.

Інформаційна служба Головного управління культури, туризму і охорони культурної спадщини Чернігівської облдержадміністрації

ВІЙСЬКОВО-ІСТОРИЧНА РЕКОНСТРУКЦІЯ «ЗИМОВА ТАКТИКА МЕДЖИБІЖ 2013»

26–27 січня 2013 р. на території Державного історико-культурного заповідника «Межибіж», що на Хмельниччині, уже втретє відбулася історична реконструкція подій Визвольних змагань українського народу періоду зими 1919–1920 років, присвячена Дню Соборності та Свободи України, в пам'ять Героїв Крут.

Захід під назвою «Зимова тактика Меджибіж 2013» зібрав у Меджибізькій фортеці 80 учасників та кілька десятків гостей з усієї України. Армії Української Народної Республіки (ДА УНР), Робітничо-Селянської

«Зимова тактика Меджибіж»: учасники реконструкції Визвольних змагань 1920–1921 років

Червоної Армії (РСЧА), Збройних Сил Півдня Росії (ЗСПР) були представлені

військово-історичними клубами та групами з міст Києва, Луганська,

Львова, Хмельницького та Кам'янця-Подільського.

У ході «Зимової тактики» військові підрозділи відпрацьовували прийоми вуличного бою, наступу на відкритій місцевості та з використанням природних перешкод. Незвичним було й те, що з кожним роком зростає кількість реконструкторів-жінок!

По завершенню тактичних боїв у Святомиколаївській замковій церкві відбувся молебень за світлу пам'ять героїв, які загинули за Незалежність України, підняття Державного Прапора України та урочистий салют.

ВИЗНАЧЕНІ НАЙКРАЩІ ПРОЕКТИ СПІВПРАЦІ БІБЛІОТЕК І ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ «ПУБЛІЧНІ БІБЛІОТЕКИ – МОСТИ ДО Е-УРЯДУВАННЯ»

На виконання Національного плану дій у рамках «Партнерства "Відкритий уряд"», затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2012 р. № 220-р., 25 січня 2013 року відбулося засідання експертної комісії для визначення найкращих проектів, поданих на конкурс проектів співпраці бібліотек і громадських організацій «Публічні бібліотеки – мости до е-урядування».

Серед 39 поданих заявок комісія вирішила підтримати ті неурядові організації, які збираються найбільш ефективно розповсюджувати інформацію про наявні е-послуги національного та регіонального рівнів та, використовуючи ресурси сучасно обладнаних публічних бібліотек, навчати різні групи населення користуватися ними.

Будуть підтримані проекти таких організацій:

1. ГО «Асоціація бібліотек Вінниччини», м. Вінниця (Вінницька обл.) – за умови виконання рекомендацій експертної комісії.

2. «Фундація розвитку громад», м. Луцьк (Волинська обл.).

3. Центр підтримки громадських і культурних ініціатив «Тамариск», м. Дніпропетровськ (Дніпропетровська обл.).

4. Донецький молодіжний дебатний центр, м. Донецьк (Донецька обл.).

5. ГО «Об'єднання «Юнітек», м. Житомир (Житомирська обл.).

6. Благодійний фонд «Центр громадських ініціатив», м. Перечин (Закарпатська обл.).

7. ГО ОЖІС, м. Кіровоград (Кіровоградська обл.) – за умови виконання рекомендацій експертної комісії.

8. «Крим-Перспектива», м. Сімферополь (АР Крим).

9. МО «СТАН», м. Луганськ (Луганська обл.).

10. «Європейський діалог», м. Львів (Львівська обл.).

11. Фонд розвитку, м. Миколаїв (Миколаївська обл.).

12. АЦ «Бюро економічних та соціальних досліджень», м. Полтава (Полтавська обл.).

13. Рівненське обласне відділення УБА (Рівненська обл.) – за умови виконання рекомендацій експертної комісії.

14. Сумське міське об'єднання громадян «Громадське бюро "Правозахист"» (Сумська обл.).

15. Тернопільська міська ГО «Адаптаційний чоловічий центр» (Тернопільська обл.).

16. Харківський громадський Фонд місцевої демократії (Харківська обл.).

17. Фондація сприяння громадянської активності, м. Херсон (Херсонська обл.).

18. Хмельницька обласна Асоціація «Поділля Перший» (Хмельницька обл.).

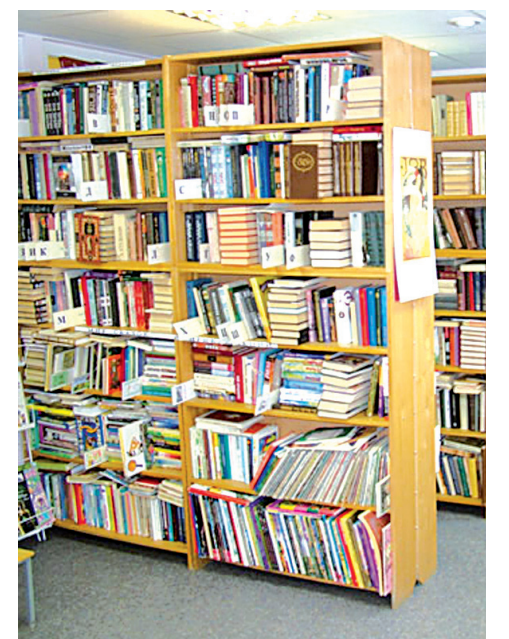
19. КМГО «Молода Черкащина», м. Черкаси (Черкаська обл.).

20. ЧОГО «Комітет виборців», м. Чернівці (Чернівецька обл.).

21. Центр Ахалар, м. Чернігів (Чернігівська обл.).

Наступний етап упровадження ініціативи – фіналізація робочих планів і проектних завдань, а також навчання з методики викладання основ е-урядування

для тренерів-бібліотекарів і тренерів-представників громадських організацій, проведення якого заплановано в лютому 2013 року.

ПРОГРАМА «БІБЛІОМІСТ» ОГОЛОСИЛА П'ЯТИЙ РАУНД КОНКУРСУ «ОРГАНІЗАЦІЯ НОВИХ БІБЛІОТЕЧНИХ ПОСЛУГ НА ОСНОВІ БЕЗКОШТОВНОГО ДОСТУПУ ДО ІНТЕРНЕТУ»

До участі в конкурсі запрошуються районні та міські бібліотечні системи та бібліотеки, що перемогли за результатами 1, 2, і 3 раундів конкурсу «Організація нових бібліотечних послуг на основі безкоштовного доступу до інтернету» та ефективно впроваджують інноваційні бібліотечні послуги:

– районні та міські публічні централізовані бібліотечні системи;

– групи районних та міських децентралізованих бібліотек не в складі ЦБС;
– індивідуальні (самостійні) децентралізовані бібліотеки, які організаційно функціонують відокремлено від централізованої системи та зареєстровані як юридична особа, або як структурний підрозділ іншої установи/організації чи органу місцевого самоврядування, мають статус окремої юридичної особи і мають відокремлений баланс.

Необхідними умовами участі в цьому раунді конкурсу – забезпечене співфінансування проектів у вигляді придбаної техніки, а також достатньо високий рівень використання комп'ютерів, отриманих від програми «Бібліоміст» у попередніх раундах, за результатами моніторингу програми.

Будь ласка, дивіться та завантажуйте умови конкурсу, інструкції із заповнення заявки та форми анкети на сайті

програми «Бібліоміст» у розділі «Конкурс організації вільного доступу» за адресою:

<http://www.bibliomist.org/ua/konkursy/konkurs-organizatsiji-vilnogo-dostupu/711-oholosheno-piatyi-raund-konkursu-orhanizatsiia-novykh-bibliotechnykh-posluh-na-osnovi-bezkoshtovnoho-dostupu-do-internetu>

Останній термін подання заявок 18 лютого 2013 р. за поштовим штампом.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ПРИСТУПИЛО ДО СТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕАТРАЛЬНОГО ФЕСТИВАЛЮ

У Міністерстві культури відбулась робоча нарада з питань заснування Національного театрального фестивалю. У засіданні взяли участь заступник міністра культури Тимофій Кохан, директор Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти Лілія Гомольська, заступник директора Департаменту – начальник управління мистецтв Михайло Швед, керівники провідних українських театрів.

На сьогодні в Україні діє більш як 130 театрів державної, комунальної та інших форм власності. Майже всі театри в Україні – репертуарні. Репертуар національних та академічних театрів складається з 20–25 вистав, а середня кількість прем'єр на рік становить 4–5 на кожний театр.

При цьому, за всі роки незалежності, Україна так і не отримала потужного національного театрального фестивалю, який зміг би об'єднати найкращі здобутки вітчизняного театрального мистецтва за певний період.

Тож метою заснування Національного театрального фестивалю є підвищення соціального престижу та популяризація здобутків сучасної української сцени, а також демонстрація найкращих зразків українського та світового театрального мистецтва.

Наразі проводиться підготовча робота: збираються пропозиції, створюється робоча група, розробляється концепція та Положення фестивалю.

У МІНІСТЕРСТВІ КУЛЬТУРИ ВІДБУЛОСЯ ЗАСІДАННЯ РАДИ РЕКТОРІВ ВНЗ III-IV РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ ТА ПРЕЗИДІЇ РАДИ ДИРЕКТОРІВ ВНЗ I-II РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ

24 січня 2013 року в Міністерстві культури України відбулося засідання Ради ректорів вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації та президії Ради директорів вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації.

Засідання відбулося під головуванням першого заступника міністра Юрія Богуцького за участю заступника міністра Тимофія Кохана, заступника міністра – керівника апарату Олександри Губіної та працівників міністерства, відповідальних за координацію діяльності у сфері вищої культурно-мистецької освіти.

На нараді були обговорені питання стану і перспектив діяльності культурно-мистецьких вищих навчальних закладів, зокрема, – удосконалення законодавчого регулювання їх діяльності, узгодження потреб і можливостей фінансування, налагодження взаємодії з регіональними органами управління культурно-мистецькою освітою.

За результатами наради були вироблені пропозиції та прийняті рекомендації щодо вирішення розглянутих питань.

СТУДЕНТИ КИЇВСЬКОЇ АКАДЕМІЇ ЕСТРАДНОГО ТА ЦИРКОВОГО МИСТЕЦТВА ВКОТРЕ СТАЛИ ПЕРЕМОЖЦЯМИ ФЕСТИВАЛЮ В МОНТЕ-КАРЛО – СРІБНИЙ ТА БРОНЗОВИЙ КЛОУНИ ІДУТЬ ДО АКАДЕМІЇ

22 січня 2013 року відбулося нагородження переможців 37 Міжнародного циркового фестивалю в Монте-Карло. Цього року студент та випускники Київської академії естрадного та циркового мистецтва представляли на Фестивалі два номери – у жанрі клоунади та жонглювання – і обидва отримали найвищі нагороди.

Олександр Кобликов – студент 4 курсу кафедри еквілібристики та жонглювання факультету циркового мистецтва Київської академії естрадного та циркового мистецтва, – здобувши в конкурентній боротьбі срібну нагороду Фестивалю – СРІБНОГО КЛОУНА, спеціальні призи від французької газети Nice-Matin та Московської студії Олександра Гримайла, підкорив останню найвищу верхівку у світовому цирковому мистецтві. Адже тепер для Олександра у світі немає більш престижних фестивалів-конкурсів.

Нагадаємо, що у 2009 році Олександр Кобликов став володарем Золотої медалі та трьох спеціальних призов на 30-му Міжнародному цирковому фестивалі «Цирк майбутнього» в Парижі, підкоривши професійне журі складністю свого номера, цікавою режисерською постановкою та неперевершеною майстерністю виконання. 19-річним юнаком він установив світовий рекорд – жонглювання 10 м'ячами. Проте особиста наполеглива праця Олександра, талант і професіоналізм його тренера і режисера-постановника номера Юрія Івановича Позднякова (декана факультету циркового мистецтва та завідувача кафедри еквілібристики та жонглювання) і режисера-постановника Тараса Юрійовича Позднякова (провідного

Олександр Кобликов отримав нагороду з рук принцеси Монако Стефанії

режисера-постановника циркових номерів Академії) за короткий термін зробили здавалося б практично неможливе – ускладнення номера до жонглювання 14 м'ячами, який і був представлений на цьогорічному фестивалі в Монте-Карло. Медалі та нагороди цих

двох найбільш престижних світових циркових фестивалів у Монте-Карло та Парижі за своєю значимістю та престижністю дорівнюють Оскару в кінематографі та Олімпійським медалям у спорті.

Бронзовими призерами – володарями БРОНЗОВОГО КЛОУНА 37 Міжнародного циркового фестивалю в Монте-Карло, а також спеціальних призов від Gandy та Московського міжнародного молодіжного фестивалю, стали випускники Київської академії естрадного та циркового мистецтва 2003 року Георгій Кириченко, Юрій Павличко та Дмитро Ніколенко, більше відомі як комік-тріо «Equivokee» (тріо «Еківокі») – вихованці провідного викладача клоунади факультету циркового мистецтва Академії Олександра Білогуба, який і став режисером-постановником номера. Тріо «Еківокі» зовсім нещодавно відзначалось на високому міжнародному рівні, ставши срібними призерами Міжнародного циркового фестивалю в Единбурзі (Шотландія) у серпні 2012 року. Таким чином, відтепер на рахунок Академії 8 медалей та безліч спеціальних призов, які здобули її випускники на Міжнародному цирковому фестивалі в Монте-Карло.

Приємно те, що ЗОЛОТОГО КЛОУНА 37-го Міжнародного циркового фестивалю в Монте-Карло вибороли так само українські артисти – акробатичний дует Микола Щербак та Сергій Попов, які є чемпіонами світу зі спортивної акробатики. Про повагу до української циркової школи свідчить той факт, що на запрошення принцеси Монако Стефанії ректор Академії Владислав Корнієнко відвідає Монте-Карло й представлятиме Україну як член журі на Другому

Комік-тріо «Еківокі»

Міжнародному цирковому фестивалю молодих артистів «New Generation», який відбувається в рамках основного фестивалю під керівництвом дочки Принцеси Монако Пауліни з 2 до 3 лютого 2013 року.

У СОФІЇ КИЇВСЬКІЙ ВІДКРИЛАСЯ ВИСТАВКА «МИКОЛА МУРАШКО І ЙОГО УЧНІ»

30 січня 2013 р. в Національному заповіднику «Софія Київська» відбулося відкриття виставки «Микола Мурашко і його учні» (з фондів Національного му-

зейного музею України та Центрального Державного архіву-музею літератури і мистецтва України).

Виставка презентує понад п'ятдесят творів українських художників Київської рисувальної школи Миколи Мурашка, а також світлини та фотокопії документів, пов'язаних з діяльністю школи (кін. XIX – поч. XX ст.).

Експозицію доповнює мультимедійна презентація, підготовлена працівниками заповідника, яка містить зображення композицій та окремих сюжетів монументального живопису, виконаних І. Іжакевичем, І. Селезньовим, С. Костенком, М. Пимоненком та іншими знаменитими художниками.

Виставка триватиме до 25.03.2013 року.

ЗУСТРІЧ З КОМПОЗИТОРОМ ЕДУАРДОМ АРТЕМ'ЄВИМ «МУЗИКА ДЛЯ КІНО І НЕ ТІЛЬКИ...»

7-го лютого в Будинку освіти та культури, у рамках нового культурного проекту «Музика з перших рук» відбудеться зустріч з видатним композитором сучасності, автором знаменитої «Мозаїки» і «Дванадцяти поглядів на світ звуку» Едуардом Артем'євим.

Один із найяскравіших композиторів ХХ–ХХІ століття, Едуард Артем'єв здобув широку популярність і визнання завдяки своїй кіномузиці. Він є автором музики до фільмів А. Тарковського («Соляріс», «Сталкер»), М. Михалкова («Сибірський цирюльник», «Раба кохання»), А. Кончаловського («Гомер і Еді») та багатьох інших іменитих режисерів.

Артем'єв – володар звань: народний артист Росії, заслужений діяч мистецтв Російської Федерації, лауреат чотирьох державних премій в галузі літератури і мистецтва, двох премій «Ніка», премії «Мистецтво об'єднання людини та інформації», премії «Святий Георгій» XXIII Московського міжнародного кінофестивалю «За видатний внесок у світовий кінематограф» (2001 р.) тощо.

Маємо унікальну можливість відвідати майстер-клас цього видатного композитора, поспілкуватися і познайомитися

з його глибокою і багатогранною творчістю.

На вечорі будуть представлені уривки відомих опер, фрагменти фільмів і прозвучить кілька творів у виконанні самого автора.

«ЗИМОВА ПОДОРОЖ У СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ»

2–3 лютого в «Парку Київська Русь» відбудеться розважальна програма «Зимова подорож у Середньовіччя». Відвідувачам запропонують захоплюючий замський відпочинок.

Гостей Парку чекає прогулянка середньовічним Києвом і пізнавальна розповідь про епоху Київської Русі. Крім того, розваги на будь-який смак, виступи кінного театру і гарний настрій. А на додачу ще й здорова їжа.

Також у програмі цікаві конкурси, майстер-класи із володіння середньовічною зброєю, хороводи.

Відпочинок у «Парку Київська Русь» додасть здоров'я, сил та енергії надовго.

У ЮНАЦЬКІЙ БІБЛІОТЕЦІ ВІДБУВАЄТЬСЯ ХУДОЖНЯ ВИСТАВКА «ІЛЮСТРАЦІЇ ПОЕТИЧНИХ СВІТІВ»

У приміщенні бібліотеки для юнацтва відбулась презентація виставки графічних робіт мисткині Алли Марковської. Художниця представляє свої картини та

ілюстрації до видань творів І. Франка, інших класиків і молодих письменників.

Бібліотека для юнацтва популяризує молодих митців, початківців та досвідчених авторів. У приміщенні бібліотеки проводяться виставки, презентації творчості, концерти, мистецькі вечори для молоді та всіх охочих.

Виставка робіт Алли Марковської діятиме з 01.02.2013 р. до 01.03.2013 р.

СТУДЕНТСЬКЕ ДЕКОРАТИВНО- ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО В ЦЕНТРІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ТА МИСТЕЦТВА

З 31 січня до 20 лютого в Центрі Української Культури та Мистецтва діятиме виставка робіт студентів Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука – «Ми – бойчуківці!» Кераміка, художня обробка дерева, ювелірне мистецтво, графічний дизайн, промисловий дизайн.

Ви побачите не лише креативні студентські роботи, а й зможете поспілкуватися зі студентами та викладачами, і

відчути ту шалену мистецьку силу, що об'єднує їх – бойчуківців!

КОНЦЕРТ КВАРТЕТУ «РОЗУМОВСЬКИЙ»

1-го лютого о 20:00, у Будинку освіти і культури в рамках проекту «Класика по п'ятницях» відбувся концерт квартету «Розумовський».

Концерт приурочений до 216-ї річниці з дня народження Франца Шуберта.

У програмі твори Ф. Шуберта: String Quartet Es-Dur, op. posth. 125, N.1 та String Quartet d-moll, op. posth. «Der Tod und das Madchen».

САЛОННА МУЗИКА «ВОКАЛЬНИЙ ДЕКАМЕРОН»

2 лютого о 19:00 у Будинку освіти і культури на вас чекає вечір салонної музики «Вокальний Декамерон».

У концерті звучатиме копія франко-фламандського клавесина XVIII ст., зробленого з матеріалів та за історичною технологією французького майстра Марка Дюкорне (Marc Ducornet). Музичні твори виконуватиме ансамбль молодих виконавців Vox animae.

Наталія Хмілевська – сопрано, творчий керівник;

Анна Лясковська – сопрано;
Любов Онищенко – мецо-сопрано;
Роман Мелиш – контратенор, тенор;
Сергій Нестерук – тенор;
Вадим Даньшин – бас.

Партію клавесина виконує Наталя Фоменко.

У програмі прозвучать твори: К. Монтеверді, Г. Шютца, К. Джемальдо ді Венози, Я. Пері, Дж. Вілбі, Т. Морлі, Г. Персела, Г. Ф. Генделя, Ж.-Б. Люллі.

ВЕЧІР, ПРИСВЯЧЕНИЙ ТВОРЧОСТІ ІЛЛІ ГУРНІКА

У книгарні «Є» та Чеському центрі в Києві 1 лютого відбувся вечір, присвячений творчості видатного чеського композитора, есеїста, письменника Іллі Гурніка.

Письмениця Оксана Забужко розповіла про видатну постать чеської культури Іллі Гурніка, тексти якого тривалий час були під забороною та представила українські переклади творів митця, які зробив її батько філолог-україніст Стефан Забужко.

ВИСТАВКА-ЯРМАРОК FINE ART UKRAINE

14–24 лютого в Мистецькому арсеналі відбудеться IV виставка-ярмарок Fine Art Ukraine.

Fine Art Ukraine 2013 уже вчетверте традиційно продемонструє широку палітру сучасного образотворчого мистецтва – живопис, графіку, скульптуру, фотографію, представить спеціальні проекти, експозиції від провідних вітчизняних галерей та широку освітню програму.

Заголовним проектом стане виставка «Матч-пойнт 88: за мить до нового життя», остання колекція радянської доби із фондів Дирекції виставок Національної спілки художників України.

У спецпроекті буде представлено роботи як заслужених і титулованих званнями та нагородами майстрів, так і художників, які в 1988 році тільки заявляли про свій талант на арт-сцені.

ПРОЕКЦІЇ НЕСВІДОМОГО

Музей Сновидінь запрошує на виставку молоді художниці Вікторії Перевознікової «Проекції несвідомого!»

Відеороботи легко та з гумором розкажуть про існуючу в суспільстві систему стереотипів і шаблонів стосовно дисципліни «психоаналізу», розгляне питання двох позицій: за і проти психоаналізу. Автор виходить з позиції споглядання двох точок зору. Герої відеоробіт – пластичні чоловічки – мислять, відчувають, надихаються, загалом така, як ми з вами!

Вікторія Перевознікова порушує питання людських взаємовідносин, взаємовідносин метафізичних між людиною та світом, взаємовідносин і взаємодій різних ментальних та соціальних груп.

Виставка відбудеться з 2 до 13 лютого 2013 року.

Міністерство культури України, вся культурно-мистецька громадськість глибоко сумують з приводу несподіваної втрати – 29 січня 2013 р. на 52-му році життя під час вистави «1001 пристрась, або дрібниці життя» за мотивами оповідання Антона Чехова на сцені рідного театру, помер народний артист України –

Олександр Вікторович БОНДАРЕНКО

Олександр Бондаренко з 1984 року невтомно працював у Національному академічному театрі російської драми імені Лесі Українки. Відомий актор театру та кіно, лауреат Державної премії імені Олександра Довженка, зіграв більше 40 ролей у театрі, знявся у багатьох телевізійних серіалах і кінофільмах.

Це була видатна особистість, майстер своєї справи, талановитий актор, доброзичлива та порядна людина. Його ім'я увійшло в літопис вітчизняного театру та кінематографа як приклад безмежної відданості, високого служіння народу України.

Висловлюємо щирі співчуття рідним, близьким, друзям, колективу театру.

Світла і вічна йому пам'ять.

**Міністерство культури України
Національний академічний театр
російської драми імені Лесі Українки
Національне газетно-журнальне
видавництво**

Відповідно до вимог Указу Президента України від 06.02.1999 р. № 127 «Про затвердження Положення про порядок надання грантів Президента України молодим діячам у галузі театрального, музичного, образотворчого мистецтва та кінематографії для створення і реалізації творчих проектів», Мінкультури у 2012 році інформувало широкий загал митців щодо проведення конкурсу на гранти Президента України, шляхом подання оголошення на сайті Міністерства та звернення листами до національних творчих спілок і спеціалізованих вищих навчальних закладів.

Рішення щодо претендентів на отримання грантів Президента України приймалися Експертними комісіями,

створеними при Мінкультури та затверджувались колегією Міністерства.

Міністерство культури України було головним розробником розпорядження Президента України від 6 жовтня 2012 року № 189/2012-рп «Про призначення грантів Президента України молодим діячам у галузі образотворчого мистецтва та молодим письменникам для створення і реалізації творчих проектів».

Прийняття цього нормативно-правового акту надало можливість підтримати у 2012 році творчі проекти молодих митців у галузі образотворчого мистецтва та молодих письменників України на державному рівні.

Зокрема, володарями грантів Президента України у 2012 році стали молоді діячі в галузі образотворчого мистецтва:

– скульптор **Зігура Микита Олексійович** за створення пам'ятного знака історичним постатям Молуші та її сину Володимиру;

– художник **Ковтун Ольга Сергіївна** за створення серії картин «Пори року»;

– графік **Мельникова Анастасія Олександрівна** за створення серії графічних творів «Український народний календар свят», а також молоді письменники:

– **Антощак Микола Володимирович** за видання збірки поезій «Воїстину люблю»;

– **Мельник Ірина Сергіївна** за видання збірки поезій «Віками зшиті слова».

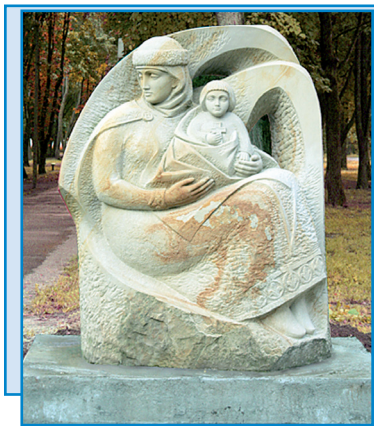
Додаток:

- каталог О. Ковтун;
- каталог А. Мельникової;
- фото пам'ятника М. Зігури.

Відділ монументального, образотворчого та народного мистецтва Міністерства культури України

Прийняття розпорядження забезпечить підтримку творчої молоді в Україні, стимулюватиме подальший процес розвитку і підвищення авторитету професійної творчої молоді в галузі культури і мистецтва, матиме значний суспільний резонанс у плані виховання на культурних і духовних засадах підростаючого покоління.

Довідково

Микита Зігура – випускник Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури України (2009 р.), член молодіжної організації Національної спілки художників України. Молодий митець бере активну участь у виставковому житті Спілки. На його рахунку більше десяти всеукраїнських

і групових виставок, дипломи та відзнаки.

Його творчий проект відображає період дитинства князя Володимира, у якому, зокрема, створено художній образ Молуші, яка народила та виховала майбутнього князя Володимира – правителя Київської Русі.

У пластичному рішенні пам'ятника образи маленького

Володимира та його матері вдало поєднано з конструктивно-архітектурними елементами оточення. Загальна композиція має замкнуту конфігурацію, але всередині ведеться гра об'ємів, контрформ та отворів, що створюють цілісну, динамічну композицію.

Оскільки цей період життя майбутнього правителя

Київської Русі пов'язаний із Чернігівщиною, пам'ятний знак встановлено на території Історико-археологічного музейного комплексу «Древній Любеч» Чернігівської області, що забезпечує його доступність до огляду відвідувачами музейного комплексу.

Ольга Ковтун – випускниця Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури України (2008 р.), 2011 року закінчила асистентуру в майстерні монументального живопису та храмової культури професора М. А. Стороженка, член

Національної спілки художників України. Постійно бере участь у художніх виставках як в Україні, так і за її межами.

Метою мистецького проекту молоді художниці «Пори року» стало відображення художніми засобами величозного взаємозв'язку людини з

природними явищами. Його ідея полягає в тому, щоб кожна з чотирьох живописних картин була окремим завершеним твором і, водночас, була невід'ємною частиною одного цілого, символізуючи кругообіг часу. Для автора пори року не просто календар, а в першу

чергу явище, яке в людській свідомості пов'язане з уявленнями про хаос і космос, про устрій світу, про землю, небо, зірки, людське життя.

Анастасія Мельникова – навчалася в Національній академії образотворчого мистецтва та архітектури України (2009 р.), член Національної спілки художників України. На її рахунку кілька десятків всеукраїнських і групових виставок, дипломи та відзнаки, зокрема

Гран-прі за участь у міжнародному конкурсі мистецтв, організованому ЮНЕСКО (м. Труа, Франція).

Темою «Українського народного календаря свят», а саме таку назву має проект молодого графіка, є народні свята, що завжди були невід'ємною складовою життя українців,

зберігалися в народній пам'яті протягом століть. На жаль, нині велика кількість народних свят забулася, а ті, що залишилися, поступово втрачають своє значення. Тому метою його реалізації є популяризація культурного надбання української нації, шляхом відображення художніми засобами

найважливіших українських традиційних народних свят.

Проект складається зі створення дванадцяти друкованих офортів з акварельною доробкою, з використанням акрилових лаків та рельєфних паст.

За рішенням Оргкомітету у 2012 році звання **лауреата премії ім. Катерини Білокур здобула Ісупова Неллі Миколаївна** (м. Київ).

Художник-кераміст **Неллі Ісупова** навчалася в Одеському державному художньому училищі ім. М. Грекова. На Васильківському заводі художньої кераміки досконало оволоділа всіма техніками створення народних керамічних виробів. З перших виставок українського декоративного мистецтва, у яких брала участь майстриня, її твори привертала увагу новизною. Керамічні композиції Ісупової вражають буянню фантазії, казковістю, образністю персонажів, колористикою, які притаманні традиційному народному мистецтву.

Індивідуальність надзвичайного таланту Неллі Миколаївни розкрилась у чудових

керамічних композиціях «Передчуття весни» (1987), «Птаха-секретар» (1991), «Увійди до мого саду» (1993), «Райські кущі» (2000), «Фантастичні рослини» (2008), «Птахи» (2010), «Мої янголи» (2011), «Українське бароко» (2012). Усі ці теми розкриваються цілими серіями творів, які сяють багатокольоровістю і радістю, відчуттям краси життя.

Твори Неллі Миколаївни експонувались у багатьох містах України, Росії, Франції, Естонії, Данії, Німеччини, Італії. У 2011 році Неллі Миколаївна одержала срібну медаль за розвиток мистецтва кераміки у Франції.

Твори художниці знаходяться в багатьох відомих музеях світу.

Звання **лауреата премії імені М. Г. Деревгуса** в галузі образотворчого мистецтва в номінації «живопис» 2012 року здобула

Попінова Галина Миколаївна (м. Київ).

Попінова Галина – навчалася та стажувалася у Національній академії образотворчого мистецтва та архітектури України в майстерні професора В. І. Гуріна, член Національної спілки художників України, лауреат чисельних премій та відзнак, активний учасник всеукраїнських та групових виставок.

На здобуття звання лауреата премії ім. М. Г. Деревгуса Галиною була представлена серія пейзажів «Мандрі». Талановитий і вдумливий пейзажист, вона професійно передає красу змальованих пейзажів чи сюжетів. Лейтмотивом її творчості є затишні куточки природи, архітектура міст. У своїй творчості Галина обрала мову реалістичного живопису з імпресіоністичними та експресіоністичними інтонаціями.

Художниця прекрасно відчуває колір, вдало використовує його контрастні сполучення, що є найпотужнішим засобом художньої виразності її полотен. У поєднанні з композиційною довершеністю твори Галини Попінової випромінюють потужну енергію, є самодостатніми завершеними художніми образами.

У номінації «графіка» цього року звання **лауреата премії імені М. Г. Деревгуса** в галузі образотворчого мистецтва здобув **Козуб Валерій Васильович** (м. Київ).

Козуб Валерій – художник-графік, асистент стажист Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури в майстерні професора А. В. Чебикіна, член Національної спілки художників України. Молодий митець бере активну участь у виставковому житті

Спілки. На його рахунку кілька десятків всеукраїнських і групових виставок, дипломи та відзнаки, зокрема «Трієнале графіки ім. Г. Якутовича», «Тижень українського мистецтва», конкурсу академічного рисунка.

На здобуття звання лауреата премії ім. М. Г. Деревгуса Валерієм була подана серія офортів «Тайни життя», тематика якої торкається внутрішнього світу людини, її релігійних вірувань, а також світського буття. Кожна робота пережита автором та вдало інтерпретує національну символіку.

Художня мова Валерія Козуба поєднує в собі традиційні та новаторські образно-стилістичні рішення. Глибоке розуміння форми, авторський творчий підхід, різнобічність графічних прийомів свідчать про зрілість його таланту.

НОВИНИ

СВІТЛО
ВІФЛЕЄМСЬКОЇ ЗІРКИ

Музичні програми Київського міського будинку вчителя розпочалися традиційним щорічним (вже восьмим поспіль) концертом з циклу «Різдвяні зустрічі. У промінні Віфлеємської зірки», що проходять у рамках роботи клубу «Співуча родина». А ще – вітали найстаріший та найповажніший український фаховий журнал «Музика», який цього року відзначає 90 років з дня заснування.

Мабуть не кожному випало чути в одному двогодинному концерті таке розмаїття традиційного різдвяного репертуару – колядок, щедрівок, коліскових маляті Ісусу, до того ж в аранжуваннях різних авторів. Звучали й оригінальні твори на духовну та світську тематику українських композиторів Богдани Фільц, Михайла Шука, Олександра Кошиця, Мирослава Скорика. Не залишилася поза увагою західноєвропейська духовна му-

зика: прозвучали християнський різдвяний гімн «Тиха ніч» Йозефа Мора та Франца Грубера, «Почуй мою молитву, Господи» Генрі Перселла на текст Давидового псалма, причасний мотет «Ave verum corpus» французького Шарля Гуно.

Прикметно, що основними «дійовими особами» цієї імпрези стали аматорські та професійні хори Києва – церковні (Патріаршого собору Воскресіння Христового греко-католицької церкви, храму преподобного Миколи Святоші, ансамбль «Фавор» церкви Св. Василя Великого) та світські («Пектораль» Київського будинку вчителя, народні хорові капели Національного технічного університету України «КП» та «Дніпро» Київського національного університету імені Тараса Шевченка). Виступали й дітлахи – «колядували» учасники народного художнього колективу «Дитяча опера».

Сьогодні хіба лише старші люди пам'ятають, що не так давно подібні концерти, а також все, пов'язане з релігійною тематикою, було заборонене радянською ідеологією. Проте навіть тоді знаходилися ті, які наважувалися колядувати або ж, приспавши пильне око цензури, друкувати заборонені тексти і ноти духовних творів. Серед таких видань був, до речі, і журнал «Музика», який у своїх нотних вкладках випускав не рекомендовані до друку українські колядки, канти, духовні твори.

Цьогорічні «Різдвяні зустрічі», як завжди, подали широку панораму українського та світового музичного мистецтва, зібравши разом християн різних церков. А натхненниця, головна організаторка та ведуча циклу музикознавець, доктор філософії (з мистецтва) Валентина Кузик поділилася з присутніми одним своїм цікавим спостереженням щодо всесвітньо відомого і улюбленого «Щедрика» в обробці Миколи Леонтовича. Якщо уважно простежити за розгортанням музики і відобразити графічно рух голосів хорових партій, то вийде... ніжна польова волошка, пелюстки якої нагадують промінці Віфлеємської зірки.

Юлія ПАЛЬЦЕВИЧ

В ансамблі однострумців

Ювілейний концерт, присвячений 20-річчю професійної діяльності дипломанта міжнародних конкурсів Катерини Баженової (фортепіано, клавесин) відбувся нещодавно у Національному будинку органної та камерної музики України. Власне, це був творчий вечір відомої музичної династії, адже в програмі, крім самої піаністки, були задіяні її імениті батьки: народний артист України, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка, професор Анатолій Баженов і заслужений діяч мистецтв України, заслужена артистка Дагестану Наїда Магомедбекова. Втім природно, що в сімейному тріо виконання провідної партії цього разу було доручено іменинниці – Катерині Баженовій, яка власний день народження на повну силу «відпрацювала» на сцені.

Катерина Баженова є званою в музичному світі солісткою-піаністкою і камерною виконавицею. Концертмейстерська практика під час престижних міжнародних фестивалів і конкурсів (зокрема, Конкурс Королеви Єлизавети в Брюсселі, Всеукраїнський музичний конкурс) принесла їй заслужений диплом найкращого концертмейстера Міжнародного конкурсу імені Миколи Лисенка. П'ятирічний період напруженої праці в Королівській

Катерина Баженова (клавесин), Сергій Котко (бас) та ансамбль «Камерна Академія»

музичній консерваторії та Університеті Торонто, величезна кількість виступів у Європі та Канаді сприяли накопиченню безцінного сценічного досвіду.

Надзвичайно вдало побудована програма концерту розкрила різні грані музичного обдаровання артистки. Її тонке проникнення у крихкий, тендітний звуковий світ клавесина особливо вразило слухачів під час виконання Концерту для клавесина та органа Педро Хосе Бланко, де орган (Валерія Балаховська) ніби намагався делікатно «опонувати» клавесинові. Незаперечною заслугою Катерини Баженової стало залучення до участі в імпрезі яскравих солістів, які презентували до того не виконувані в Україні твори доби бароко. Так, спеціально для цього концерту Анатолій Баженов

оркестрував для струнного ансамблю та клавесина дві арії з опер Антоніо Вівальді «Тіто Манліо» та «La fida ninfa», що прозвучали у блискучій інтерпретації колоратурного баса Сергія Котка у супроводі ансамблю «Камерна Академія».

Катерина Баженова та ансамбль «Камерна Академія» еталонно зіграли Концерт для фортепіано й струнних Вольфганга Амадея Моцарта. Кришталево звучання рояля, філігранна техніка піаністки при вишуканому акомпанементі струнного ансамблю підкорили присутніх проникненням у класичну архітектоніку твору. Справжнім сюрпризом для публіки стало виконання двох «Слов'янських танців» Антоніна Дворжака на роялі у чотирьох руках: дует Катерини Баженової і Наїди Магомедбекової ніби враз переніс слухачів у

призабуту нині затишну атмосферу домашнього або салонного музикування.

Різноманітність ювілярки як універсального концертмейстера в ансамблі з вокалом та альтом особливо яскраво проявилася, коли один за одним прозвучали романс Петра Чайковського «Мы сидели с тобой» (соліст Сергій Котко) і карколомна п'єса румунського скрипаля-віртуоза Григораша Дініку для альту з фортепіано (соліст Р. Борковський).

Незаперечною кульмінацією вечора стали «Пори року в Буенос-Айресі» («Весна. Літо. Осінь. Зима») Астора П'яццоллі. Ідеальне, динамічно збалансоване звучання скрипки (Анатолій Баженов), віолончелі (Іван Кучер) й фортепіано (Катерина Баженова), концентрація енергетики музикантів, націлених на відтворення музики П'яццоллі – пристрасної, круто замішаної на полум'яних ритмах і прямих гармоніях аргентинського танго, – вилилися у відверту музичну сповідь учасників тріо, в якій несамоовиті звукові пристрасності завершилися майже оркестровою фінальною кодою. Овації публіки не вщухали щонайменше впродовж чверті години.

Своєрідним знаком оклику став традиційний великий кошик ніжної-рожевих троянд від Міністерства культури України, який мало не загубився у морі квітів від численних шанувальників мистецтва Катерини Баженової.

Наталія СЕМЕНЕНКО

«Різдвяні передзвони» в Кіровограді

Уже восьмий рік поспіль на головній сцені Кіровоградщини – в обласній філармонії – відбувається фестиваль духовної музики «Різдвяні передзвони». Цьогоріч усі чотири його концерти були аншлаговими. І це цілком природно: український хоровий спів – коштовний, цінований у всьому світі скарб нашої культури – нікого не може залишити байдужим.

Вечори проходили за суттєвої фінансової підтримки Української православної церкви. Звісно, головне місце у програмах посідали українські колядки й щедрівки, але кожен концерт мав свою родзинку, був вдалим і неповторним.

Честь відкриття належала кіровоградцям – хору кафедрального собору Різдва Божої Матері (регент – Тетяна Кашлюк), який представив серед інших духовні композиції Дмитра Бортнянського, Кирила Стеценка, Станіслава Людкевича. Знавці були одностайними: за останні два роки, відколи колектив очолила талановита вихованка Почаївської лаври, хор значно додав у майстерності. Найбільше ж оплесків слухачів

Владика Іоасаф вручає Миколі Кравченку орден Миколи Чудотворця

«зірвав» соліст – протодиякон Вадим Павлюк.

Своє мистецтво демонстрував академічний міський камерний хор «Вінниця» (художній керівник та головний диригент – народний артист України Віталій Газінський). Чудовий ансамбль, вдалим баланс солістів і хору, яскрава програма, де поруч із традиційними різдвяними піснями звучали й світські композиції, – усе це також знайшло теплий відгук в аудиторії.

Концерт колективів кіровоградських музичних шкіл вийшов напрочуд зворушливим. Зазвичай непосидючі дітлахі слухачі жваво аплодували своїм одноліткам, які з великим натхненням виводили на сцені духовні пісні. Найбільше

овацій дісталось виконавцям різдвяного вертепу.

Достойним завершенням фестивалю і його фінальним «знаком оклику» став виступ камерного хору «Орея» Житомирської обласної філармонії (художній керівник і головний диригент – заслужений діяч мистецтв України Олександр Вацек). Величезна й різноманітна програма на два відділення пройшла на єдиному диханні. Тут було все: і барвисте обрядове дійство, й хоровий театр, і навіть негритянські танці. Буйство гармонічних барв, тембральне багатство, цікаві ансамблеві поєднання. Традиційні, знайомі кожному з дитинства колядки й авторські композиції, віртуозний карколомний «Політ джмеля»

Миколи Римського-Корсакова та, на перший погляд, абсолютно «невокальна» прелюдія Йоганна Себастьяна Баха. І над усім цим панував дух творчості, тон якому задавав маестро Вацек. Він навіть провів майстер-клас із залом, залучивши присутніх до хорового співу.

Ініціатором фестивалю вісім років тому став директор Кіровоградської філармонії, заслужений працівник культури України Микола Кравченко. Він очолює заклад понад чверть століття й у цьому році за свою діяльність, окрім визнання публіки у вигляді повних залів, був удостоєний ще й нагороди – почесного Ордена Миколи Чудотворця, що його на сцені вручив настоятель Кіровоградської єпархії владика Іоасаф. Хор «Орея» підтримав урочисту мить «Многоліттям», яке із захопленням підхопили слухачі. І стало цілком зрозуміло, що многая літа всі бажали не лише Миколі Кравченкові, а і його дітищу – вечорам духовної музики «Різдвяні передзвони». І нехай буде так!

Ірина СІКОРСЬКА,
Кіровоград-Київ
Фото Ігоря ДЕМЧУКА

Дивина під куполом та потішний морж Султан

Національний цирк запрошує подивитися нову програму «Від серця до серця».

Вистава знайомить з усіма цирковими жанрами. Їх демонструють і талановита молодь, і заслужені майстри, такі як народний артист Росії Петро Простецов – один із найкращих дресировальників у світі. Його собачки тішать різноманітними сальто, а також стійками.

Взагалі задіяно чимало тварин, у тому числі рідкісних. Кумедні клишоногі виконують різноманітні кульбіти та катаються на велосипедах.

У новій програмі вітчизняний цирк, як завжди, демонструє високий рівень. Доказом цього також слугує той факт, що українські артисти на найпрестижнішому цирковому форумі – Міжнародному фестивалі в Монте-Карло – неодноразово, як і цього року, ставали призерами.

Докладно про програму розповіла генеральний директор – художній керівник Національного цирку України, народна артистка України та СРСР Людмила Шевченко.

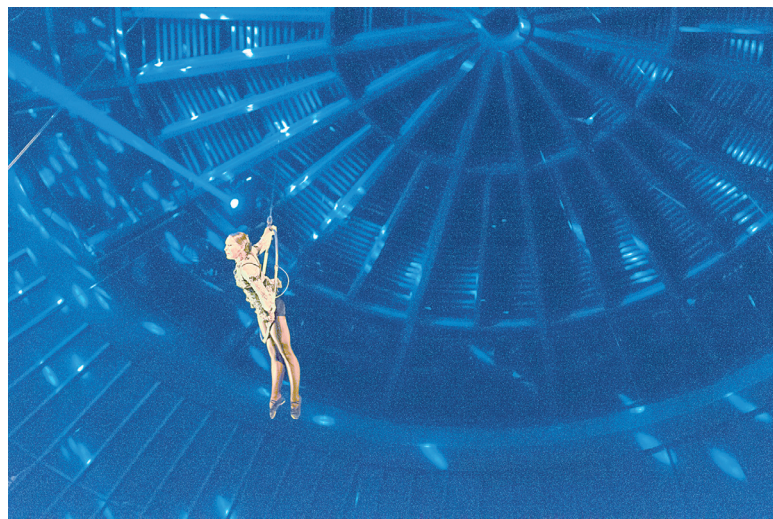
Трюк, що виконується лише в цирку, стрибки на батутній доріжці, виконали акробати під керівництвом заслуженого артиста України Олега Рибченка. Специфіка жанру передбачає демонстрацію надзвичайних навиків у володінні тілом. Публіка

завмерла, коли кілька артистів, лежачи поперек батутної доріжки, підняли догори мечі, а решта хлопців почали стрибати на батуті між ними, ще й перевертаючись при цьому у повітрі.

«З нами працювала всесвітньо відомий режисер Марія Ремньова, – розповіла акробатка Наталія Соляник. – Ми відійшли від спортивного варіанту використання батутної доріжки та зробили номер більш сюжетним».

Артистка називає нову програму сильною і цікавою, знаходить незвичайними номери «Комічні жонглери на сходах» Дмитра Дудніка та Олексія Малого та «Дресирований морж» Сергія Свищенка, відзначає роботу легендарних клоунів Олега Белогорлова та Сергія Калганова.

Сміливість, яку продемонструвала в новому номері повітряна гімнастка Анастасія Макеева, лауреатка срібного призу на Міжнародному фестивалі в Цирку Нікуліна та бронзової нагороди на фестивалі в Чехії, нікого не залишила байдужим. Неймовірні обриви та піруети під куполом тримали публіку у постійній напрузі.

«Дівчина, яку ми знайшли в Україні і якій дали трамплін для міжнародних успіхів, бере участь у всіх європейських екстремальних шоу, – повідомила Людмила Шевченко. Це треба побачити – «безрозсудне дівча» робить божевільні трюки. Навіть ми, артисти, коли дивимось, здригаємось».

Темпераментний номер «Зорро» під керівництвом Андрія

Спектора продемонстрували лауреати міжнародних конкурсів у Москві, Бухаресті та

Монако. Артист хлестом вибивав троянду з вуст партнерки та гасив свічки із зав'язаними очима. Кульмінацією стало мотання ножів у дівчину.

Мавпочки, дикобраз, жовтий папуга ара – це все у номері «Острів мавп» Юлії Кравченко. Вразило рідкісне видовище – політ пелікана!

Насамкінець морж Султан виконав фітнес-вправи, розвеселив нас, відтворюючи свист, плач маляти та навіть «гру на духовому інструменті», поплескав ластами і шляхетно вклонився глядачам.

Подивіться захопливу виставу, отримайте заряд гарного настрою!

Світлана СОКОЛОВА
Фото Юрія ШКОДИ

Крижані букети

У Печерському ландшафтному парку «Співоче поле» всі очі мали змогу побачити справжнє зимове диво – чарівні льодові композиції із живих квітів: троянд, орхідей, фрезій, скіммії, монстер, гвоздик, хризантем та багатьох інших рослин, зібраних із усього світу. Подібна «Виставка квітів Снігової Королеви» в Україні проводилась уперше.

Квіткові букети були розміщені у льодових брилах. Це поєднання дійсно вразило: від квітів віяло теплом та літом, від криги – пробігав морозець по тілу.

Виготовити такий витвір мистецтва було не просто. Над

створенням цієї краси працювали протягом тижня флористи комунального об'єднання «Київзеленбуд» та майстри

льодових скульптур. Композиції з квітів пошарово заморожували при температурі -25° у спеціальних криокамерах. Вода, використана при заморожуванні, проходила додатковий ступінь фільтрації для збереження прозорості криги. Ви тільки уявіть собі – кожна експозиція важила понад 250 кг. Якщо хтось захоче зробити близькій людині такий подарунок – буде не просто з доставкою.

За словами організаторів, якщо квіти звільнити від льоду, то вони ще деякий час зможуть постояти у вазі, даруючи свій ніжний аромат.

Побувавши в гостях у Снігової Королеви, я повірила у казку. Сподіваюсь, що наступного року на відвідувачів чекатиме

не менш вражаюча зимова виставка.

Аліна ОНОПА
Фото авторки

З думами про рідний край

У рамках святкування 140-річчя від дня народження відомого українського архітектора, художника, сценографа і фольклориста Василя Кричевського в Харківському художньому музеї із власних фондів та зібрань Шевченківського національного заповідника (м. Канів) відкрилася унікальна виставка живопису та орнаменту Василя Григоровича «З Україною в серці».

У травні 2012 року Верховна Рада України прийняла Постанову «Про святкування 140-річчя з дня народження Василя Кричевського». Отож громадськість широко відзначила ювілей цієї унікальної постаті українського мистецтва ХХ століття. В історію України він увійшов передусім як автор розробленого в 1918 році великого і малого державного Герба України з основним елементом – князівським Тризубом, а також грошей і марок УНР.

Народився Василь Григорович на Сумщині, навчався в Харкові. Уже в 19 років став помічником харківського міського архітектора і власноруч проектував будинки. Водночас захоплювався малюванням. Перші живописні пейзажі виставляє саме в Харкові.

Згодом переїздить до Києва, де стає відомим художником. Саме Василь Кричевський ініціював заснування Української

Василь Кричевський

академії мистецтв, працював завідувачем кафедри живопису Київського художнього інституту, став першим доктором мистецтвознавства Радянської України. Влада двічі заарештовувала його... А з часом присвоїла звання заслуженого діяча мистецтв УРСР.

Внесок Василя Григоровича в українське відродження важко переоцінити. Але, як не дивно, донедавна робіт художника не було в жодному музеї країни. Практично все він узяв із собою в еміграцію. На біду, деякі валізи з роботами в дорозі пропали. Залишок творчого спадку сім'я ретельно зберігала. А в 2003 році дочка Галина Кричевська-Лінде за сприяння Державної служби контролю за переміщенням

культурних цінностей через державний кордон України подарувала Україні картини батька. Частина з них тепер знаходиться в музеях Києва, Полтави, Лебедина, Канева. А 35 полотен – саме в Харківському художньому музеї.

– Україна пишається такими постатями, як Василь Кричевський. У його роботах відображена не тільки краса рідного краю, а й волелюбний дух українського народу, – сказав на відкритті виставки директор Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України – Олесь Пошивайло.

На урочистості до Харкова приїхали мистецтвознавці з Опішнього Зіньківського району Полтавської області, де цими днями на базі «Будинку Кричевського-Лебищака», збудованого свого часу за проектом Василя Григоровича, було відкрито музей сім'ї художників Кричевських. Завітали туди і нащадки видатного художника – онук Василь Лінде-Кричевський та правнук Василь Лінде-Дункан. Останній нині навчається на архітектурному факультеті Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, продовжуючи таким чином справу свого прадіда.

Загалом кожен із сім'ї Кричевських – це своєрідний талант. Брат Василя Григоровича Федір

теж живописець, перший ректор Української академії мистецтв. Сини від першого шлюбу Василь і Микола – відомі художники, декоратори, працювали в Парижі і Празі. Дочка Галина Кричевська-Лінде – художниця, скульптор. Онук – Катерина Кричевська-Росандич – український живописець, заслужений діяч мистецтв України. Друга онука – Оксана Іванівна Лінде де Очоа – український і венесуельський художник, композитор. Онук Василь Лінде-Кричевський – кераміст. Правнучка – Бланка Мирослава Лінде-Дункан – художниця, дизайнер.

Усі твори родини Кричевських пронизані любов'ю до людини, рідного краю, природи. Як Василь Григорович упродовж свого життя дотримувався традицій українських пейзажистів, змальовуючи красу українського села чи краєвиди Півдня, так і нащадки, успадкувавши його манеру письма, насиченими мазками малювали пейзажі Праги, Парижа, Каракаса, венесуельські і французькі виноградники, сільські садиби, архітектурні пам'ятки. Малюнки Василя Кричевського характерні ніжністю емоційних обертонів, наповненістю душевного спокою, ліричністю і камерністю. Певний час митець захоплювався творчістю імпресіоністів і це збагатило його роботи новим розумінням

композиційних і живописних прийомів фрагментарності і плеризму.

– На виставці представлені і самобутні орнаменти Василя Кричевського. Він був знавцем народної творчості. Вивчивши орнаментику полтавських килимів, візерунки монастирського шитва, вікові традиції української вишивки, він розробляв нові національні орнаменти – яскраві і самобутні, в яких простежувались естетичні ідеали автора, – каже завідувач відділом українського і російського мистецтва XVI–XX століття Харківського художнього музею Ольга Денисенко.

Василь Григорович залишив помітний слід і в українському кінематографі. Він першим з художників став працювати в кіно. У 20-х роках керував художньою частиною на зйомках відомих фільмів «Тарас Шевченко», «Борислав сміється», «Звенигора», а в 30-х роках оформляв стрічки «Назар Стодоля», «Сорочинський ярмарок» та багатьох інших. Завдяки його зусиллям реставровано будинок, де свого часу в Києві жив Тарас Шевченко, і відкрито там музей. Він же проектував музей Кобзаря в Каневі.

Володимир СУБОТА,
власкор «Культури і життя»
Харків

Запрошуємо вдихнути свіже повітря

Нещодавно в галереї Київської організації Національної спілки художників України «Митець» відкрилася виставка акварелей та монотипів. Таке поєднання, на думку директора галереї Ганни Лаврехи, не так часто буває на мистецькому просторі, тому заслуговує особливої уваги.

Згадалися слова поета – «як відчув у собі талант, то не для того, щоб мовчати». Цей вислів сповна розкриває експозицію, яку створили Віктор Медведєв, Наталія Кохаль, Паула Литовченко, Віктор Михайличенко, Тіна Ардельянова. Кожен із художників крокує своїм шляхом у мистецтві, має свій стиль, світобачення. Але поєднують виставку той нічим незрівнянний стан закоханості у свою справу, прагнення закарбувати побачений мотив вишуканою палітрою. Приміщення галереї наповнилося киснем, простором, піднесеним настроєм. Дійсно, художні твори спроможні торкатися почуттів, збагачуючи духовний стан життєдайною силою.

Досить розглянути жіночі образи в творах, які представив художник Віктор Медведєв. Перед нами промовляють різні пори року, здається, що пензель ледве торкається поверхні картини,

На відкритті виставки

і ось знайдений образ дихає, живе, створюючи романтичний настрій. Такими є картини «Літо», «В травні. Ранок», «Скоро весна». На них зображені стрункі дівочі постаті, які розкривають різні пори року. У творчому спадку Медведєва пошуки фігуративного живопису, техноарту, стилізація старовини.

Паула Литовченко пройшла досконалу школу в майстерні відомого живописця В. Пузиркова. Природний талант, помножений на наполегливу працю, збагатив її майстерність. Представлені у техніці монотипії твори красномовно розкривають вільне володіння художниці малюнком, композицією, кольоровою гамою. Ось і хвилюють почуття

замріяні жіночі образи, які занурилися у свої справи. Досить подивитися на картину з дамою, яка відпочиває в кріслі, або жінкою, сповненою творчого натхнення, яка зайнята розписом кераміки. Можна написати цілу поему про життя.

Через улюблені гуаш та акварель Наталка Кохаль створює свій всесвіт, у якому є місце романтичному настрою, замріяним фантазіям, які розкривають різноманітні життєві ситуації. Так народжуються картини, в яких квіти сповнені пахощів, пейзажі пронизані сонячними променями. На цей раз Наталка показала серію квітів, які так милують око на замських садових ділянках. Сяють соковитими зеленими

кольорами стрункі стеблі помаранчевих настурцій, а розкішні мальви нагадують батьківську хату, затишок сільського життя. Плете своє мереживо зима-чарівниця, сяють сонячними променями куточки садів, а серед них існують фантастичні рибки, птахи. Віртуозно володіє мисткиня технікою письма тонесеньким пензлем, звідкіля виникає таке захоплююче враження від кольорової гами.

Творча біографія Тіни Ардельянової, архітектора за фахом, сповнена клопітливої праці в рамках численних архітектурних проектів, монументальних розписів. Їй близька багатошарова техніка олійного живопису по левкасу. Але вишукана акварель – її стихія, в техніці якої вона й створює свої архітектурні пейзажі. З вдячністю художниця згадує своїх вчителів А. Малиновського, М. Хімича, І. Губського, В. Сидоренка – віртуозів малюнка та гармонійної кольорової гами. В серії картин з міськими пейзажами відчувається неймовірне бажання передати побачену красу іншим. «Я працюю тільки в стані захоплення», – підкреслила у розмові мисткиня. Ось і наповнені легкістю романтичного стану картини «Видубичі», «Лаврські дзвони», таємничі іриси.

Віктор Михайличенко як завжди зачарував своїми панорамними пейзажами та сільськими краєвидами. Такі мотиви викликають глибоку симпатію у кожного жителя мегаполіса. Виникає бажання побувати на природі, помилуватися її первозданною красою. Улюблена пора року Віктора Костянтиновича – осінь. Ось тут його прозора палітра створює чудеса: відчувається буйство позолочених лісів, блищать сріблом залиті дощем дороги. Частіше осінь Михайличенка похмура, затуманена дощовими хмарами, але в ній відчувається такий дивовижний ностальгичний стан, що він просто гіпнотизує глядача. Починається розмова з картиною. Художник запрошує пройтися лісовими галявинами, узбережжями річок, помилуватися хатками за тинами, вдихнути пахощі копиць із різнотрав'я.

У кожного художника особливий погляд на живопис, своє світобачення, філософська інтерпретація сюжетів, але їх поєднує бажання прикрасити буденне святковим настроєм. Представлені твори дарують нам духовну насолоду, впливають на виховання естетичних почуттів, навчають бачити красу в звичайному навколишньому світі.

Валентина ЄФРЕМОВА,
мистецтвознавець, заслужений
працівник культури України

Нова унікальна збірка карт

29 січня у Музеї історії Києва презентовано картографічне видання «Атлас історії України».

У першій систематичній збірці карт від кам'яного віку до сьогодення, виданій у нашій країні, знаходимо сім розділів за віхами вітчизняної історії: давньої (23 карти), середніх віків (19 карт) і так далі, аж до часів України незалежної. Кожен із розділів відкриває карта Центрально-Східної Європи, за якою можна судити про політичну ситуацію навколо українських земель у відповідний період. Директор Інституту національної пам'яті, доктор історичних наук, професор Валерій Солдатенко відмітив це серед заслуг авторів. Також зазначив: «Наочно видно, яке місце займала в той чи інший період Україна. Вразило мене, що біленьким контуром окреслені сучасні кордони України на картах різних часів, – тобто нинішні кордони накладені на відображення історичних періодів, які переживала Україна у відповідний час. Я вперше побачив такі підхід і карту, мені сподобалося, що одразу все бачиш наочно». Як сказано в передмові «Атласу історії України», сучасний кордон України показаний на кожній

Виступає Валерій Солдатенко

карті водночас з українськими етнічними землями, або землями, що нині належать до інших держав.

Чимало історичних сюжетів картографується вперше, як от походи готів у III столітті, формування великого капіталу в 1990–2000-х роках та інші.

Видало цю збірку карт державне науково-виробниче підприємство «Картографія».

Один із генераторів ідей створення атласу, директор цього видавництва, доктор

географічних наук, професор Ростислав Сосса сказав: «Це пілотний проект, який, маємо надію, буде матеріалізований згодом у фундаментальному академічному атласі України».

«Ми відчули необхідність у такому виданні, бо люди погано знають історію України, яка певним чином нівелювалася в історії Радянського Союзу, – поділилася думками головний редактор ДНВП «Картографія» Ірина Руденко.

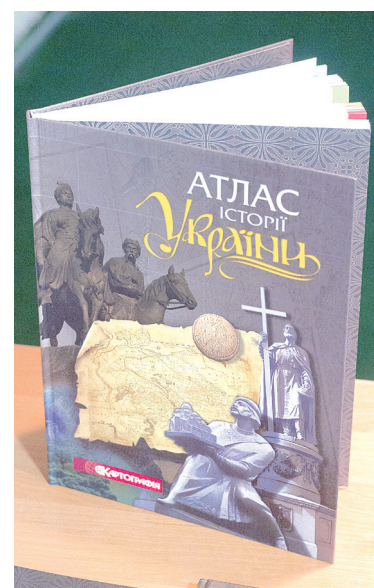
– Вона, описана багатьма визначними істориками саме так

не викладалася на карту ніколи. Наприклад, ми знаємо, які битви відбувалися в часи національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького, – але для того, щоб це покласти на карту, необхідно було провести величезну науково-пошукову роботу. Були моменти, коли нам було відомо, що певні події мали місце, лише за творами Геродота або Птоломея.

У планах видавництва наступного року створити атлас англійською мовою.

«Воно допоможе науковцям, дипломатам й іноземним послам у Києві зорієнтуватися, як формувалася територія України, історичні особливості, певний земельний устрій, а також співвідношення з сусідніми державами, до складу яких входила Україна, – висловив думку про науково-довідкове видання його рецензент, доктор історичних наук, професор Києво-Могилянської академії Михайло Кірсенко. – Зрозуміти, хто ми є у світі і визначити перспективи на майбутнє».

Видання має високий науковий рівень завдяки співпраці видавництва з Інститутом історії України, Інститутом археології НАН України та

Національним університетом «Києво-Могилянська академія».

2000 примірників атласу видано на замовлення Державного комітету телебачення і радіомовлення України за програмою «Українська книга» та розіслано по бібліотеках, а 3000 видано для розповсюдження через торговельну мережу.

Люди, які створили книгу, вважають, що просторовий погляд на історію буде цікавий освітянам, тим, хто готується до іспитів з історії або до зовнішнього оцінювання, студентам-гуманітаріям та й усім, хто цікавиться минулими часами. Тож погортайте сторінки високоякісної ілюстрованої новинки!

Світлана СОКОЛОВА
Фото Юрія ШКОДИ

Виставка однієї пам'ятки – «Княжий меч»

Національний науково-дослідний реставраційний центр України (ННДРЦУ) знову викликав пошук в культурному просторі столиці. Цього разу істориків, музейників і науковців 18 грудня в залі Національного музею історії України зібрало відкриття виставки «Княжий меч на шляху із варяг у греки. Історія. Дослідження. Реставрація». Єдиним її експонатом є старовинний меч часів Київської Русі.

Наприкінці минулого року про те, що рибалка виловив стародавній меч із дна старого русла Дніпра біля північної частини о. Хортиця, повідомляли всі медіа країни. Вже тоді цю знахідку називали дивовижною. І не лише завдяки тому, яким незвичним, навіть дивним чином вона потрапила до людських рук. Місце знахідки збігається з місцем загибелі князя Святослава (972 р.). Справді, багато щасливих збігів мало статися, аби меч зринув із дніпровських глибин. Науковці одноставно називали цей артефакт унікальним ще й тому, що за типом він належить до відомих каролінгських мечів X ст., які були зброєю багатой військовій верхівки тих часів. На руків'ї знайденого меча проглядали фрагменти інкрустації кольоровими металами.

Після того, як пам'ятка увійшла до музейного фонду Національного заповідника

«Хортиця», постало питання її термінової реставрації й вивчення. З цією метою заповідник звернувся до ННДРЦУ, з яким співпрацює вже не один рік. Працювати над знахідкою було доручено художнику-реставратору творів з металу першої кваліфікаційної категорії Віктору Голубу. Талант і досвід реставратора допомогли виконати роботу на високому професійному рівні. Це була трудомістка й копітка праця. Металева основа пам'ятки зазнала руйнувань, спричинених корозійними процесами. На мечі знайдено залишки органіки, скупчення піску, і все це було з'єднано між собою, що ускладнювало виконання реставраційних заходів. Делікатність роботи обумовлювалася необхідністю максимального збереження оригінальної форми меча, стабілізації стану металу та його захисту від подальшого руйнування. Особлива увага, майстерність і терпіння реставратора знадобилися при виконанні розкриття інкрустованого наверхівки руків'я, що проводилося під мікроскопом.

Після здійснення повного комплексу консерваційно-реставраційних заходів відкрилась оригінальна поверхня меча. У процесі реставрації на лезі виявлено напис (тавро) «+ULFBERHT», підтверджений

Віктор Голуб під час презентації знахідки в Національному заповіднику «Хортиця» (м. Запоріжжя)

рентгенівськими знімками та комп'ютерною обробкою, який свідчить про особливу цінність меча. Певну кількість аналогічних мечів з таким тавром знайдено на території Скандинавії, Західної та Центральної Європи. Окрасою пам'ятки є оздоблення геометричним орнаментом на перехресті та наверхівки руків'я. Цей меч є одним із кращих зразків зброї такого типу часів Стародавньої Русі, що зберігаються в музейних колекціях України. Аналогічні мечі того ж історичного періоду були знайдені біля о. Хортиця в 1920-х рр.

під час будівництва Дніпрогесу (у роки II світової війни ці пам'ятки були втрачені, але фото їх збереглися – представлені на стендах виставки).

Значущість артефакту підтверджують матеріали досліджень та реставраційна фотодокументація. Експонат презентується з супровідними матеріалами, які демонструють усі етапи його дослідження й реставрації. Стенди містять фотографії загального вигляду пам'ятки, фрагментів руків'я і леза, а також макрозйомки перехрестя й наверхівки руків'я та інших елементів меча. Цікаво

порівняти пам'ятку з представленими на фото аналогічними мечами, що були знайдені раніше, серед них – найближчим аналогом за типологією.

Результати рентгенографічного дослідження та визначення елементного складу металів, використаних для виготовлення меча (РФА) також розміщено на стендах, що робить цю виставку цікавою не лише для пересічного відвідувача, а й для профільних спеціалістів, науковців і дослідників старовини.

Простір виставки поділений на дві частини. Ліворуч від головного експоната – його історія: архівні документи, наукові дослідження, фото з першої презентації знахідки. Праворуч – інформація про консерваційно-реставраційні заходи.

Представлена на виставці-презентації унікальна пам'ятка «Княжий меч» потребує ще додаткових досліджень, зокрема – уточнення його походження й приналежності. Проте немає сумніву, що така зброя могла належати або князю, або ж представнику військової еліти з його найближчого оточення. Знайдений меч є вагомим артефактом національної історії й культури, яку ми маємо вивчати, зберігати й охороняти.

Науковий інформаційно-видавничий відділ ННДРЦУ

Попри духовну кризу, яку переживає суспільство, є певні підстави для оптимізму. Люди втомилися від віртуального світу та новітніх комп'ютерних технологій, тож більше цікавляться живим театральним мистецтвом. З'являються нові театри, які нерідко ставлять перед собою досить серйозні завдання та мірою можливостей утілюють їх. Один із них – Класичний Художній Альтернативний Театр, що створений на протигагу духовному сурогату.

Кілька років тому існував телевізійний благодійний проект «30 сонячних поезій», де актори й поети читали сучасні та класичні твори. Однак через брак фінансової підтримки він припинив своє існування. А втім та розпочата справа не минула даремно. Невдовзі в Київському театрі «Актор» з'явилася вистава «30 сонячних поезій» за творами Катаріни Сінчилло, яку втілили заслужені артисти України Віктор Кошель та Олена Хижна.

Робота над першою окремою постановкою – містичною феєрією «До», яку написала Катаріна Сінчилло, тривала близько трьох років. Окрім автора над нею працювали народний артист України Валентин Шестопалов, заслужені артисти Віктор Кошель, Євген Нищук, Олена Хижна, актори Анатолій Суханов, Ольга Джигурда та інші. В основі твору – любовний трикутник – жінка та двоє чоловіків, кожен з яких кохає її по-своєму. Герої намагаються знайти вихід

У пошуках вічного

Сцена з вистави «Йоганна, жінка Хусова»

із життєвого лабіринту, який самі й утворили. Їхнє тіло перетворюється на в'язницю для власної душі. Змінити що-небудь бракує мужності та душевного спокою. Автори не ставили за мету глядачам обов'язкове розуміння усіх подробиць та деталей цієї містичної феєрії. Важливішим було досягти позитивного впливу на свідомість. Вже після прем'єри стало очевидним, що з'явився самобутній творчий колектив.

А другий театральний сезон КХАТ розпочав прем'єрою «Чайки» Антона Чехова. За жанром це сучасний романс на дві дії. Тут кожен герой грає на якомусь музичному інструменті, що відповідає його внутрішній сутності. Наживо звучать відомі романси, що по-особливому розкривають загадковий

характер персонажів. Природно, що після російської класики театр звернувся до української драматургії. Катаріну Сінчилло зацікавила маловідома п'єса Лесі Українки «Йоганна, жінка Хусова». Хоча події сягають сивої давнини, схожість ситуацій та поведінка персонажів створюють відчуття сьогодення. Йдеться про низькі плотські пристрасті та про високе кохання, про матеріальний добробут і злети душі, про прагнення влади і усвідомлення істинної волі, про те, як ми стаємо заручниками власних бажань. І, звичайно ж, ця вистава про Віру та Любов.

Роль Йоганни виконує Катаріна Сінчилло. Це особливий образ, особлива постать, адже Йоганна бачила розп'яття Христа, а потім його воскресіння. В ролі Хуси актор Віктор Кошель,

візуально схожий на письменника Миколу Хвильового. Свого часу він зіграв його у фільмі «Я той, хто є». Там цей герой помирає від серцевого нападу, тому що влада, якій він служив, засудила до розстрілу його матір. Так само гине герой драми Лесі Українки Хуса, коли дізнається, що римляни, яким він теж служив, засудили до страти дружину Йоганну як державну злочинницю через зв'язок з Христом.

Актор Юрій Шульган виконує одразу дві дуже несхожі ролі. Спершу, це шляхетний чоловік, римлянин Публій, а потім – стара жінка, мати Хуси Мелхола, що не хоче зраджувати звичаям свого народу. Можна лише дивуватися, як актор вміє так швидко перевтілюватися. Образ жінки Публії Марції втілила на сцені Ольга Джигурда. До речі, артистка раніше майже не розмовляла українською мовою, а тут усе звучить досить природно і навіть вишукано. Успішними стали творчі дебюти для Олени Колесник (роль Сабіни) та Альони Загорської (роль Рабіні), їхні ролі не головні, але запам'ятовуються надовго.

У назві Театру є слово класичний, але колектив працює й над втіленням сучасної драматургії, якщо в ній порушуються вічні проблеми, що в усі часи хвилювали людей. Саме такою є

п'єса сучасних драматургів Сергія Кисельова та Андрія Рушковського «Єврейський годинник», якою КХАТ відкрив свій третій театральний сезон. Характери персонажів «Єврейського годинника» перегакуються з чеховськими героями. Доля цих людей не склалася. Вони шукають шляхи як стати особистостями, намагаються зрозуміти, які цінності є справжніми в цьому житті. Начебто такі різні типи – бізнесмен, охоронець, політолог, учителька, лікар, жінка-депутат та у фіналі з'ясовується, що між ними зовсім немає прірви. Вистава про те, що відбувається з нами, коли на терезах сумління переважає добро чи зло, якими нас створив Бог, і якими ми себе творимо самі. Мабуть, ще зарано давати остаточну оцінку новій постановці, над нею продовжують працювати, і щоразу вистава звучить по-іншому.

Усі роботи театру різняться за змістом і формою втілення драматургічного матеріалу, однак їх об'єднує пошук художньої правди та реалізму. Крім вистав за останні два роки презентовано кілька концертних програм: «Очи черные», «Тільки раз буває в житті зустріч» та «Театральні вечорниці». Кожна з них – наче міні-вистава.

Очевидно, що у прискіпливого критика можуть бути зауваження до вистав, але театр, якому лише два роки, активно розвивається, шукаючи власні шляхи вдосконалення.

Едуард ОБЧАРЕНКО

Гастролі у власній країні

Минулого тижня в Національному театрі імені І. Франка відбувся показ вистави «Вій» КЛІМа за однойменною повістю М. Гоголя, втіленою режисером Владиславом Троїцьким у співпраці з Центром сучасного мистецтва «Дах» і театром Vidy-Lausanne (Швейцарія). Прем'єра відбулася наприкінці минулого року в Лозанні, а в грудні його грали у Франції на сцені Театру де ля Віль (de la Ville). Режисер присвятив виставу Рене Гонзалесу – директору театру Vidy-Lausanne, який нещодавно помер.

Окрім акторів театру «Дах» у постановці зайняті двоє швейцарських – П'єр-Антуан Дюбеї і Бартек Созанські (останній спеціально для проекту вивчив українську мову). За сюжетом п'єси двоє студентів-європейців вирішили відвідати карпатське село – місце, де народилися батьки одного з них. Далі вже розгортається гоголівська історія. Початок вистави одразу вводить глядача в макабричне (з французької *macabre* – погребальний, похмурий, моторошний), містичне, туманне дійство з потойбічним скреготом та гуркотом. У сценографії переважає фактура дерева (сценографія

Сцена з вистави «Вій»

В. Троїцького та Д. Костюминського): поверхня сцени густо всипана грубою тирсою, зверху до низу висять стовбури, що так схожі на карпатські ліси. Коли актори грають на трембітах, виникають асоціації з персонажами української класичної літератури. Музика – окремий виразний компонент вистави, що чітко спрямовує емоції глядача. Гра на скрипці, віолончелі, контрабасі,

трембітах, тріскачках, ударних інструментах звучала не просто як звичні «дахабрахівські» етнічні ритми, а як оркестровий твір, написаний акторами театру «Дах» – Ніною Гаренецькою, Марком Галаневичем, Наталією Галаневич, Тетяною Гаврилюк, Дмитром Ярошенком, Романом Ясіновським, Русланою Хазіповою, Дмитром Костюминським, Іриною Коваленко, Соломією Мельник, Володимиром

Міненком, Оленою Цибульською, Тетяною Василенко, Катериною Вишневою, Наталією Зозуль (Zo), Анатолієм Черковим. Найбільше вразив публіку спеціально введений драматургом персонаж – Юродивий, у виконанні Дмитра Ярошенка. Його крики, ламана пластика, що були сповнені нелюдського болю, викликали подив та огиду. А розповіді про церкву, віру й біблейські легенди наводили

жах і змушували глядачів затамувати подих.

У постановці «Вія» брала участь команда відео-художників (Максим Побережський, Олексій Тищенко, Стефан Жанв'є, Жером Верне), яка у фіналі на заднику за допомогою відеопроєкції створила дивовижний церковний іконостас. Зображення ікон рухалися вгору, а потім зникали десь за небосхилом. Спершу, здавалося, що вони палили нестримним полум'ям, а потім – що наче світ зірвався з осі, загинув і перетворився на попіл – на проєкції падав сніг. Ось такий він – кінець світу у трактуванні В. Троїцького. Кричущий Апокаліпсис, що стрімко летить крізь віки від містичного Гоголя до містичної сучасної України.

У Швейцарії після показу вистави довго лунали оплески, акторів чотири рази викликали на сцену, хоча зазвичай така емоційність не характерна для цієї національності. Доволі байдужим можна вважати ставлення нашої влади до театру «Дах», оскільки втілення спектаклю та сам його показ в Україні відбувся за фінансової підтримки лише Швейцарії. Та це не вплинуло на численну кількість глядачів, що прийшли підтримати театр «на гастролях у власній країні» та влаштували справжні овації після перегляду.

Лілія БЕВЗЮК-ВОЛОШИНА

Змальовуючи їх, фільм ще раз доводить: крутих змін у житті боюватися не варто.

Ця прем'єра в Будинку кіно зібрала повну залу кінознавців, митців та кіноманів, бо вони знали: покажуть дивовижну історію про те, як неочікувано склалося життя людини.

«Пішла у навколومیстецькій тусовці чутка про кіноактрису, яка закохалася в голову колгоспу, покинула заради нього столицю, кар'єру...» – вже перші кадри документальної казки «Як у село приїхало кіно» (Національна кінематека України, 2012 рік), інтригують. А ведучий вечора актор Михайло Ігнатов ще й додав, що це зворушило і наших митців в Америці. Далі героїня, заслужена артистка України Людмила Алфімова, знайомить нас із яскравими епізодами свого життєвого шляху, які можуть здатися вигадкою, якщо б не були реальністю.

Так воно і було. Людмила Іванівна вийшла заміж за відомого на всю Україну голову колгоспу передового господарства, Героя Соціалістичної Праці та депутата Верховної Ради України Івана Кальницького і залишилася жити на Вінниччині. Ті місця актриса вважає дуже красивими, а їхніх мешканців порядними, добрими

Віражі долі акторки

Знімальна група на аеродромі

та чесними. І ми пересвідчуємося в цьому, побачивши несеяжні лани, повз які їде на своїй машині артистка та вітає усміхнених людей, які зібралися на фестиваль борщу. Видатна актриса, відома багатьом за стрічкою «Весілля в Малинівці», постає перед нами в образі звичайної жінки, яка знайшла особисте щастя. Зворушують кадри, на яких вона готує борщ, згадуючи чоловіка, якого вже немає поряд, та розповідаючи про бурячок, спечений в

духовці, що немов мармелад. Недарма із 36 борщів на фестивалі її виявився найвдалішим!

«Люблю швидку їзду, – коментує героїня відео, де вона за кермом. – Швидкість та висота навчили мене робити в житті глибокі віражі, які допомагали жити й виживати».

Стрічка сповнена доброго гумору.

От безстрашний водій розмовляє із дорожнім патрулем. «Це ж не літак... Бережіть себе!» – радять дамі-водію, а коли поїхала, попереджують колег на інших ділянках шляху: «Алфімова на дорозі!» Звичайно, цей епізод звеселяє людей.

Згадка про літак не випадкова, оскільки окрім переїзду зі столиці у село, фільм розповідає про інші віражі долі актриси, які передували останньому. Вона піднімалася в небо, виконуючи весь комплекс вищого пілотажу на Як-18, але мрія керувати реактивними літаками не здійснилася, бо дівчат не брали. Проте

пройшла конкурс до театрального інституту, про що не шкодує.

Ціла епопея була із роботою у фільмі «Весілля в Малинівці», кадри з якого ми побачили. Все відзняли, а кадри із солдаткою Софією – ні, бо акторка із Ленінградського театру імені Ленінського комсомолу захворіла і не приїхала. Балетмейстер Галина Шаховська запропонувала спробувати Алфімову. Режисер вагався, мовляв, молодо виглядає для цієї ролі, але артистка врешті-решт постала перед нами в цьому образі.

Фільм пройшов конкурсний відбір кінопроектів для формування програми виробництва та розповсюдження національних фільмів 2012–2013 рр., що допомогло йому перетворитися із задуму в реальність. Правда, тоді він називався «Та, що мріяла літати», але в процесі роботи знайшли більш вдалою нинішню назву.

За останні чотири роки в Національній кінематеці України (колишній «Київнаукфільм») це перша прем'єра. Багато теплих

слів почула того дня на свою адресу знімальна група. А над фільмом працювали автори сценарію Олександр Коваль і Тетяна Присяжна, режисер Костянтин Крайній та оператор Олег Зорін. Директор фільму – Людмила Сергієнко. Тетяна Присяжна поділилася думками: «Це моя перша професійна робота в кіно. Ми хотіли показати неординарну позитивну особистість, яка заряджає енергією, недарма кажуть, що в хорошому сценарії мають бути гарні герої і перипетії, приємні зміни долі».

Оператор зізнався, що кінопортрет, яких він немало зробив, – його улюблений жанр. Для нього було головним полюбити свою героїню, яка тоді краще виходить.

«Фільм доводить, що українські кінематографісти попри все не втратили гумору та смаку до життя, – вважає голова Національної спілки кінематографістів України Сергій Тримбач. – Письменник Михайло Пришвін вивів формулу: «Мистецтво як поведінка», – пропонуючи замислитись над тим, як поведінка стає мистецтвом. Тут, на мій погляд, це є».

Фото зі зйомок фільму Галини ЛАВРИНЕЦЬ

Людмила Алфімова

Костянтин Крайній біля хати

Невідома роль Івана Миколайчука

Відвідувачі столичного Будинку кіно побачили роботу Майстра у фільмі 1972 року, показаного в Україні... через сорок років після його створення.

Кінознавець Лариса Брюховецька розповіла про цікаві факти з «біографії» картини. Так склалося, що в нашій країні фільм «Мій перший день» донедавна не бачив ніхто, навіть дослідники кіно. Він є найбільшою за часом частиною болгарського фантастичного фільму 1972 року «Третя після сонця» Георгія Стоянова (Болгарія, 1972 рік).

Стрічку знято за твором Павла Вежинова. Космічна тема в ті часи розроблялася інтенсивно як у літературі, так і в кінематографі. Наприклад, 1968 року вийшла «Космічна одиссея 2001 року» Стенлі Кубрика, що вплинула на подальший розвиток кінофантастики.

Георгій Стоянов вибудував фільм із трьох новел. У найбільшій за часом третій із них, «Мій перший день», яка триває

Фото з архіву Національного центру Олександра Довженка

близько години, головну роль – язичника Бояна – грає Іван Миколайчук. Актор змусив нас щиро поспівчувати героєві, який пережив розпач і біль розлуки з коханою.

Олена – дівчина з майбутнього, в якому люди навчилися подорожувати у часі, – потрапивши в стародавні часи історії слов'ян, закохується в Бояна. Вона закликає його відмовитись

від жорстокості і не вбивати тварин. Раніше в картині жертва прогресу, прибулець дивується, побачивши тварин, які давно зникли на його планеті. От і Олена хоче вберегти людей від наслідків їхніх дій.

На жаль, забобонні люди приймають дівчину за відьму, яку вирішують спалити на багатті. Герой Івана Миколайчука заступається за кохану.

Зрештою, за Оленою прилітають її друзі з майбутнього, але вона, переживши справжнє почуття, яких не зустрінеш в її техногенному світі, не хоче назад. І все ж Боян лишається без коханої і передає своє страждання в легендах.

Кінокритики знаходять фільм попередженням суспільству про можливі невітні наслідки, до яких може призвести технічний прогрес, якщо гребувати збереженням гармонії в природі та духовності.

«Філософський фільм апелює до роздумів про долю нашої планети, за яку і ми хвилювалися

напередодні 22 грудня, тому вважаю, що це фільм на всі часи, – переконана Лариса Брюховецька. – Режисер змусив глядача повірити у приліт інопланетян на Землю, обміркувавши, як передати фантастику мовою кіно.

Стрічка зроблена в дещо уповільненому ритмі, особливо коли йде закадровий голос, але подієва частина більш динамічна.

Звичайно, час уплинув на колір, що вигорів, і не тільки на нього».

Живий переклад фільму здійснив письменник та перекладач Владислав Таранюк – один із тих, хто зробив можливим показ кінострічки в нашій країні. Він зізнався, що тепер розуміє, чому для розкриття теми після участі в картинах «Тіні забутих предків» та «Захар Беркут» запросили нашого Івана Миколайчука. Також звернув увагу на факт, що стилістика роботи українського актора і болгарських колег дуже помітна.

Владислав Таранюк згадав також епізод зйомок

продемонстрованої нам стрічки, про який розповів Георгій Стоянов, що красномовно говорить про значимість українського митця і засвідчує інтерес до його творчості за рубежом.

У Болгарії тоді знімався Жан-Поль Бельмондо. Картина «Вогняні коні» (під такою назвою на Заході демонструвався фільм «Тіні забутих предків») із Миколайчуком уже була відома світові, і провідний європейський актор зажадав подивитися, як працює Іван Васильович, та познайомитися з ним, що й відбулося.

Видатні особистості провели вечір разом, причому на пропозицію про послуги перекладача Бельмондо сказав: «Які ж ми актори, якщо один одного не розуміємо?»

Чудово, що, принаймні через кілька десятиліть після прем'єри, українці змогли побачити славетного Івана Миколайчука ще в одному цікавому образі.

Сторінку підготувала Світлана СОКОЛОВА

НОВИНИ

НОВЕ ІЛЮСТРОВАНЕ
ВИДАННЯ ПРАЦІ
ОЛЕКСИ ВОРОПАЯ

У Києві в Центрі української культури і мистецтва з нагоди 100-річчя етнографа і публіциста Олекси Воропая презентували перший кольоровий варіант книги вченого «Звичаї українського народу».

Звичаї – це душа народу. За цими написаними правилами, які створювали протягом віків, можна розповісти все про націю. Це те людське коріння, яке дає сили духовно зростати. Почерпнути знання про минуле наших предків, наблизитися до їхнього життя можна з етнографічного нариса, в якому зібрані звичаї та обряди різних регіонів України. Вони пов'язані з народними та церковними календарями. Видання тепер доступне широкому колу читачів, а не лише науковцям, як це було раніше.

Етнографічні та фольклорні матеріали Олексій Іванович Воропай почав збирати ще в 1937 році в Україні, потім, виїхавши до Німеччини, продовжив записи від українців, які теж перебували в еміграції у таборах для полонених.

Поет, голова Українського фонду культури, Герой України Борис Олійник сказав: «Олекса Воропай – фігура поліфонічна, енциклопедичного спрямування. Він належить до сподвижників, які віддали все своє життя українській ідеї. Нині нам таких людей не вистачає. Слава Богу, що він – українець. А якщо у нас є такі сподвижники, то ми можемо спокійно дивитися в грядущє, але не тільки дивитися, а й діяти».

Видавці мріють про те, щоб ця книжка була не тільки в кожній бібліотеці, а й у кожній оселі. Бо вона дає можливість виховувати молоде покоління в повазі до національних традицій.

– У нашій країні бракує подібних видань. Ми повинні популяризувати спадщину, залучати молодь до її вивчення, – говорить директор університетського видавництва «Пульсари» Лариса Копань.

Ілюстрації до книжки, що має понад 600 сторінок, виконала художниця Інна Бородаєва. Над створенням малюнків мисткиня працювала кілька років. А надихала пані Інну краса України та її колорит.

– Традиції і звичаї об'єднують людей в один народ, впливають на їхню духовність, – поділилася з нами художниця. – За звичаями можна багато дізнатися про націю. Я намагалася сучасно, яскраво подати ілюстративний матеріал, щоб книгу помітили і знали, яка Україна, наскільки вона барвиста святами, піснями, танцями.

«Звичаї, а також мова – це ті найміцніші елементи, що об'єднують окремих людей в один народ, в одну націю, – читаємо з нариса Олекси Воропая: – ...той, хто забув звичаї своїх батьків, карається людьми і Богом».

Тож давайте дбати про цінний скарб нашого народу, вивчати його і берегти!

Аліна ОНОПА
Фото авторки

Музика контактної комунікації

У музеї книги і друкарства Михайло Хай презентував книгу «Музично-інструментальна культура українців (фольклорна традиція)». Цього річ видання висунуто на здобуття Національної премії України імені Тараса Шевченка.

Михайло Хай – доктор мистецтвознавства, завідувач відділу етномузикології Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського Національної академії наук України, професор кафедри музичної фольклористики Національної музичної академії України імені Петра Чайковського, член Національної спілки композиторів, голова (цехмайстер) Львівського лірницького цеху. Він – провідний фахівець у галузі вітчизняного етноінструментознавства, опублікував понад 120 статей у вітчизняній і зарубіжній пресі з питань теорії і практики етноінструментознавства, кобзарознавства, три монографії, понад сорок аудіоальбомів і посібників, є науковим редактором медіапроекту «Моя Україна. Барви», автором 40 колективних і наукових збірників. «Книга є найпершою спробою в українському етноінструментознавстві досягнути часові й просторові обшири побутування явищ традиційного інструменталізму в усіх аспектах дослідження: істо-

Михайло Хай

ричному, класифікаційному, регіональному, індивідуально-психологічному, – розповідає про свою монографію Михайло Хай. – Вона написана живою, не спотвореною сучасним канцелярським суржиком, мовою, стилістично-правописні норми якої повертають читача до органіки м'якої української вимови, що напрощуд подібна до так само природної артикуляції більшості автентичних музичних інструментів українців».

На обговорення концепції фундаментальної праці було винесено такі теми: народна інструментальна музика як практика контактної

комунікації, її історія (зокрема, долисенківський період), інструментальна автентика та інструментальний кіч, традиція і наукова реконструкція. «Уперше в українській фольклористиці ця книга виокремлює музично-інструментальну культуру як оригінальне явище, – підкреслила у своєму виступі Раїса Гусак, заслужена артистка України, доцент Київського національного університету культури і мистецтв. – Михайло Хай доклав багато зусиль і роботи, аби зібрати, дослідити, видати цю книгу, передати наступним поколінням безцінний досвід. Видання є

цікавим як для фахівців, так і для масових читачів».

Книга вперше представляє цілу низку новітніх аналітичних методик і поглядів, покликаних звернути увагу не на застарілі, політично й теоретично заангажовані, художньо-самодіяльні чи «народно-академічні» підходи, а на наукове відновлення достеменно традиційних форм народної культури.

До презентації видання долучилися відомий фольклорист, професор Євген Єфремов, музикознавець Анатолій Калениченко, голова київського кобзарського цеху Микола Товкайло. Від Шевченківського комітету участь в обговоренні книги взяв художній керівник Національного оркестру народних інструментів, народний артист України Віктор Гуцал.

Читач отримав неймовірно цінний подарунок, бо відтепер матиме можливість дізнатися більше про працелюбність і принциповість видатних дослідників української народноінструментальної музики Миколи Лисенка й Філарета Колесси, пізнати фальш великодержавницьких доктрин, істинну критику Гната Хоткевича, зрештою – сягнути доісторичних, давньоукраїнських глибин генези й еволюції традиційної музичної культури.

Світ поезії розлогий

Журі літературної премії імені Олександра Олеся визначило переможців за кращу книжку лірики у 2012 році. Лауреатами стали: Надія Гуменюк за книжку «Голос папороті» та Данило Кулиняк за книжку «Підводний материк». Вручення премії відбулося в українському фонді культури.

Члени громадської організації «Сумське земляцтво у місті Києві» зібралися на справжнє свято.

– Премія українського лірика, який народився в Білопільському районі Сумської області, присуджується щорічно за україномовні поетичні книги лірики, що вийшли не раніше, як за три роки до присудження, і не пізніше, як за три місяці до 1 листопада поточного року, – сказав голова журі літературної премії імені Олександра Олеся поет Михайло Шевченко. – Цього разу переможців ми вибирали зі 102 претендентів!

Премія має диплом, нагрудний знак та грошову винагороду. Висування книг на здобуття премії імені Олександра Олеся відбувається шляхом

Іван Рішняк та Михайло Шевченко вручають премії Надії Гуменюк та Данилу Кулиняку

пропозицій від творчих спілок, громадських організацій, колективів або шляхом самовисунення. Від часу заснування премії імені Олександра Олеся її лауреатами стали відомі українські поети-лірики Людмила Овдієнко, Юрій Назаренко, Микола Гриценко, Антонія Цвіт, Олекса Ющенко, Володимир Мордань, Микола Петренко, Валерій Бойченко, Олександр Вертіль, Михайло Пасічник та інші.

– А ще ми зібралися, щоб вшанувати пам'ять нашого славного земляка, уродженця Білопілья, справжнього співця

краси – Олександра Олеся, – підкреслив у своєму виступі Іван Рішняк, голова земляцтва.

Лауреати подарували громадській організації «Сумське земляцтво у місті Києві» свої книжки, а гостям вечора читали поезії. Данило Кулиняк зокрема сказав:

– Ця відзнака для мене досить дорога. Хоч родом я з інших країв, та все ж приємно, що ця премія єднає Схід і Захід України. Такі премії стимулюють і надихають.

Від щирого серця квітами і подарунком привітала Данила Кулиняка головний редактор

газети «Культура і життя» Людмила Гнатюк, як чудового поета, громадського діяча і постійного автора «КіЖ».

Щедрим на допомогу, але скупим на слово були меценати Олександр Буряк та Віталій Демидко.

– Не дав мені Бог так гарно писати, як наші лауреати, а дав можливість допомогти їм матеріально. А ще, я свято вірю, що майбутнє залежить від книжок, – сказав Віталій Демидко.

Лауреатів і гостей привітали піснями та чудовими музичними подарунками народна артистка України Світлана Глух та заслужена артистка України Ольга Чубарева.

– Це чудово, коли ось так дружньо, мов у родинному колі, збираються члени земляцтва, – говорила Ірина Родченко, виконавчий директор земляцтва. – Хочеться частіше збиратися разом. Нам є про що говорити, чому радіти. Ми всі разом будемо поетичний храм. А світ поезії розлогий.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ
Фото авторки

Павло Тичина: «об серце дзвоню я...»

Кожен талант – загадка, а геній – загадка для всього світу за сімома замками. Ми лише наближаємося до усвідомлення, що після Тараса Шевченка-Пророка, Україна породила Поета – Павла Тичину.

Його рання творчість сповнена незбагненних чар, а породжені музою поета-експериментатора диво-слова здатні перевернути душу. «Це співець яблуновоцвітності, яка переходячи з покоління у покоління, і нині здатна хвилювати підростаючу юнь, очищати й наснажувати кожного, чия душа, сприйнятлива до прекрасного», – сказав про нього Олесь Гончар.

Про життя Павла Тичини і його творчість, зокрема ранню,

написано сотні томів, та навіть в останніх публікаціях рідко можна знайти бодай згадку про його найперший цикл поезій «Панахидні співи». Сам автор вважав його назавжди втраченим. А він раптом на наших очах вплив із усепоглинаючої Лети в українській чорноморській столиці – Одесі легкокрилим човником, вражаючи всіх своїми чорно-білими вітрилами. Це було справжнім літературним відкриттям.

Рукопис «Панахидних співів» знайшов невтомний розшукувач духовних скарбів Сергій Луцик, розбираючи архів художника й літератора Михайла Жука. Цей викладач малювання Чернігівської семінарії, а пізніше один із

засновників Української академії мистецтв, щиро потоваришував із своїм найбагративнішим 14-річним учнем Павлом Тичиною, і цю дружбу обоє пронесли крізь усе життя. Поет-початківець, перебуваючись із хліба на воду, днював і ночував у майстерні чернігівського вчителя. Своєї оселі не мав, тож, посилавши вірші до редакцій, нерідко вказував на конвертах адресу М. Жука. Коли якийсь журнал повернув автору його «Панахидні співи» у Чернігів, П. Тичина там уже не було, а в 1916 році й М. Жук переїхав до Києва. Отак поет і розминувся зі своїм першим циклом поезій.

Окремі згадки про існування «Панахидних співів» породили

Михайло Жук. Портрет П. Тичини, 1919 рік

безліч легенд про те, що вони собою являють і кому присвячені. Та ось тепер ми маємо повний, переписаний самим автором набіло варіант цього циклу поезій. Але загадки лишилися. Одні дослідники твердять, що юний поет оспівує передчасну смерть коханої і навіть називають різні імена, інші вважають, що у ньому йдеться про загибель найсвітлішого почуття першої закоханості, а не реальної дівчини. Однак є своя чарівність і у тому, що «Панахидні співи» постають перед нами в ореолі таємничої філософської притчі про сенс людського буття, де завжди переграють білі та чорні акорди.

Станіслав ЗМІЄВСЬКИЙ

Павло Тичина

ПАНАХИДНІ СПІВИ

I

Прийдіть, пісні, прийдіть, ридання,
З глибин, з душі безодні.
Земне останнє цілування
Я їй даю сьогодні.

Прийдіть, прийдіть, – я вами, рідні,
Коханки смерть відзначу.
Під співи серця панахидні
Колишнє оплачу.

Тумани кадять фіміамаи,
Тумани – аж до гаю –
Ридають-плачуть над полями,
А я щось не ридаю.

Моє останнє цілування
Таке болюче, ніжне.
Впадіть, пісні, дощем ридання
На серце білосніжне.

II

Я чую дзвін в бору ялин
Над озером, де трухне млин, –
Дінь-дінь, дінь-бам...
Тепер ти сам, тепер ти сам –
Видзвонює він сумно там.
Дінь-дінь, дінь-дін...

Я чую спів осокорів,
Надгробний болісний мотив:
Ридай, ридай...
В ньому й надія і одчай.
Кохана, любая – прощай
На вік-віків!

III

«Святий Безсмертний, Святий Боже!» –
Співає присмерк у гаю.
«Біжи, біжи, ридай і падай:
Вже любовку понесли твою.»

Гойдається між деревами
Китайка з крові на труні.
О, люде! Стійте, пожалійте,
Віддайте любовю міні.

Я розбужу, я зацілюю.
Відкрию очі, устоники.
«Біжи, біжи, ридай і падай,
Бо вже вбивають в гроб гвіздки.»

Біжу – лечу... Дерева... Вітер... –
Деруть одержину мою.
«Святий Безсмертний, Святий Боже!»
Співає присмерк у гаю.

IV

Благословен єси, Господи,
Світе святим!
Нас научи заповіданням
Вічним Твоїм.

В жалобі ніч: скрізь – зорі-свічі,
Лунають співи таємничі. –
Благословен єси, Господи!

Поля, гаї, – я вам вклоняюсь,
До ваших дум я прислухаюсь –
Благословен єси, Господи!
Колись я з нею тут молився,
Як Бог в коханні нам явився. –
Благословен єси, Господи!

Тепер я сам ходжу – блукаю,
Душевні муки розсіваю. –
Благословен єси, Господи!
Благословляю вас я, луки,
І небо в свічах й пісню муки. –
Благословен єси, Господи!

Благословен єси, Господи!
Світе святим!
Нас научи заповіданням
Вічним Твоїм.

V

«Со святими» – я чую – співають
Зірочки золоті,
Зірочки.
Мою душу цілують, голублять –
Мов бальзам вони ллють,
Мов бальзам.

«Тут печалі нема, ні зітханья,
Як у вас на землі,
Як у вас».
«Тут життя безкінечне, прекрасне:
О, приходи ти сюди,
О, приходи!»

«Тут і мила твоя на престолі
У квітках неземних,
У квітках».
«Ти полюбиш її тут, полюбиш, –
Лиш не так, як любив,
Лиш не так».

«Зі святою тебе повинчають
Без перстнів, без вінця,
Без перстнів».
«Вона матір'ю буде й сестрою,
Як вогонь для землі,
Як вогонь».

«Будеш ти її сином єдиним,
Як Бог-Син у Отця,
Як Бог-Син».
«Со святими» – я чую – співають
Зірочки золоті,
Зірочки.
Мою душу цілують, голублять –

Мов бальзам вони ллють,
Мов бальзам.

VI

Плачу і ридаю,
Об серце дзвоню я,
Як тебе згадаю,
Світлий мій, пресвітлий раю, –
Алілуя!

Плачу і ридаю:
А чей розбужу я.
Люба, встань – благаю!
Ти мовчиш, пресвітлий раю. –
Алілуя!

VII

Світає...
Так тихо, так люблю, так ніжно у полі.
Мов свічі погасли в клубах фіміамаи,
В туман загорнувшись, далекі тополі
В душі вигравають мінорну гаму.
Світає поволи...
Так тихо, так люблю, так ніжно у полі.

Світає...
Все спить ще: і поле і зорі безсилі.
Лиш птах десь озвався спросоння ліново:
Та пень обгорілий, мов піп на могилі,
«Безсмертний, помилуй!» – кричить
мовчазливо.
Видніє що-хвили...
Все спить ще: і поле, і зорі безсилі.

Світає...
Проміннями схід ранить ніч, мов мечами.
Хмарки золоті поспішають на битву.
Тумани безмовно тремтять над полями.
І з ними стаю я на ранню молитву.
– О, зглянься над нами!

За що Ти нас раниш у серце мечами?
Хто там у небі дзвонить,
Хто сміється в лісі?
Хто це дше, лист колише,
Лист, налитий сонцем? –
Тихше!

Природо, любя, – ой, гай-гай...
Дай виплакаться, дай.
Дай серцеві моему ліки:
Я милую втерав на віки.
Чи може ліки у стражданні є? –
Іду, іду на місце лобнеє.

Надгробнє риданіє,
Надгробнє.
Хто там грає ніжно,
Хто квітки цілує?

Хто в природі в небозводі
Роскидає перли? –
Годі!

Природо мила, – ой, гай-гай...
Дай висловитись, дай.
Люби хоч ти мене, кохана;
Глибокая на серці рана
Благослови на місце лобнеє.
Ах, скільки щастя у стражданні є!

Риданіє надгробнє,
Риданіє.

IX

На твоїй сумній могилі
Рву я квіти голубі.
Квіти серця, мого серця
Уродилися в журбі.

На твоїй сумній могилі
Голубію у журбі.
Пам'ять вічная, кохана,
Пам'ять вічная тобі.

X

Я чую дзвін в бору ялин
Над озером, де трухне млин; –
Дінь-дінь, дінь-бам...
Тепер ти сам, тепер ти сам –
Видзвонює він сумно там.
Дінь-дінь, дінь-дін...

Я чую спів осокорів,
Надгробний болісний мотив:
Ридай, ридай...
В ньому й надія і одчай.
Кохана, любая – прощай
На вік-віків!

Я тебе поховав
В присмерк синій,
Як торік тут ходив, як торік тут блукав
По долині.

Я тебе поховав –
А й донні
Чую співи твої, чую в шепоті трав
Голубині.

Ніжні співи твої
Аж до ранку
Капляють в серце моє, як в блакиті солов'ї
На світанку.

Любі співи твої
В серці чулим
В моїм серці горять в перечутім сріблі
У минулім.

Я тебе поховав
В присмерк синій,
Як торік тут ходив, як торік тут блукав
По долині.

Та не всю схоронив
Тебе, мила:
Світлу душу міні, що кохав, що любив
Ти лишила.

Ти лишила в зірках
У блакиті
Тихий погляд очей – наче крила у птах
Перебиті.

Ти уклала в хмарки
Свою тушу.
Та в квітці запашні, на яких сліззоньки,
Серед луку.

Ох, тебе положив
Я до гробу, –
В свою душу сумну, в погребальний мотив,
Як в оздобу.

Ой, що в лузі дві тополі граються,
Ой, що з вітром буйним обнімаються –
Гой-да, любусенькі!
То притихнуть, гордо вигинаються,
То заллються сміхом, то турляються,
Як діточки малюсенькі.

А в моїй душі – мов перший сніг уранці:
В'ються співи панахидні по коханці.
А в моїй душі – мов дзвін льодку на гильці –
Срібляно ридають – дзвонять колокольці.

Ой, що в небі синьому оспалії
Хмари божевільні, мов шугалії,
Летять не чуючи.
Ха-ха! – сміється вітер, доганяє них,
І б'є і рве на шмаття, їх, покраяних,
Вином журби частуючи.

А в моїй душі – мов перший сніг уранці:
В'ються співи панахидні по коханці.
А в моїй душі – мов дзвін льодку на гильці –
Срібляно ридають – дзвонять колокольці.

Текст подано за першою публікацією циклу поезій Павла Тичини «Панахидні співи» («Хай-тех», Одеса, 1993 р.).

Публікацію підготував
Сергій ГОРИЦВІТ. Одеса

з 4 до 10 лютого 2013 року

НАЦІОНАЛЬНА ОПЕРА УКРАЇНИ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

www.opera.com.ua

Вул. Володимирська, 50, тел. 279-11-69 (каса)
 5 – П. Чайковський «Лебедине озеро»
 6 – Ж. Бізе «Кармен»
 7 – Дж. Пуччіні «Турандот»
 8 – П. Чайковський «Євгеній Онегін»
 9 – Дж. Верді «Травіата»
 10 – Дж. Верді «Дон Карлос»
 Вартість квитків: 20–300 грн.

НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

www.ft.org.ua

Пл. Івана Франка, 3, тел. 279-59-21 (каса)
 7 – Н. Казандакіс «Грек Зорба»
 8 – А. Чехов «Чайка» **прем'єра**
 9 (12.00) – І. Котляревський, М. Лисенко,
 О. Скрипка «Наталка Полтавка»
 9 (19.00) – О. Білозуб «Дві квітки кольору індиго»
 10 – Т. Шевченко «Назар Стодоля»

Камерна сцена імені Сергія Данченка

5 – І. Афанасьєв «Поміж небом і землею»
 6 – Morituri te salutant (за В. Стефаніком) **прем'єра**
 8 – Ф. Достоевський «Сон смішної людини»
 10 – Т. Ружевич «Стара жінка висиджує»
 Вартість квитків: 20–250 грн.

У приміщенні театру

5, 6 – Е. Радзінський «Театр часів Нерона і Сенеки»
 (Гастролі Театру Армена Джигарханяна)

НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР
РОСІЙСЬКОЇ ДРАМИ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

www.rusdram.com.ua

Вул. Б. Хмельницького, 5, тел. 234-42-23 (каса)
 4 – Р. Шерідан «Школа скандалу»
 5 – А. Крим «Заповіт цнотливого бабця»
 6 – А. Касона «Дерева помирають стоячи»
 7 – О. Островський «Тепленьке місце»
 8 – Н. Птушкіна «Різдвяні мрії»
 9 – Ф. Достоевський «Дядечків сон»
 10 (12.00) – Р. Куні «Занадто щасливий батько»
 10 (19.00) – Л. Малюгін «Насмішувате моє щастя»
Нова сцена
 5 (20.00) – Л. Берфус «Янголятко, або Сексуальні
 неврози наших батьків»
 7 (20.00) – Е. Мазія «Ігри на задньому дворі»
 9 (12.00) – Т. Дорст «Справжній чоловік на початку
 тисячоліття...»
 9 (18.00) – В. Мухарьямов «Останнє кохання»
 10 (18.00) – А. Ніколаї «Прощальне танго»

Сцена «Під дахом»

4 – «Олександр Вертинський. Бал Господній...»
 8 – Й.-В. Гете «Страждання юного Вертера» **прем'єра**
 9 – «Edith Piaf: життя в рожевому світлі»
 10 – І. Бауершима «JULIA@ROMEO.com»
 («Norway. Today»)

Початок вистав о 20.00

Вартість квитків: 10–200 грн.

У приміщенні театру

Вистави Театральної компанії «Бенюк і Хостікоєв»
 29 – «Сеньйор із вищого світу»
 30 – «Заднаєць за порогом»
 Вартість квитків: 100–500 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ДРАМИ
І КОМЕДІЇ НА ЛІВОМУ БЕРЕЗІ ДНІПРА

www.drama-comedy.kiev.ua

Просп. Броварський, 25, тел. 517-89-80 (каса)

Основна сцена

5 – Е. Ростан «Сірано де Бержерак»
 6 – А. Герні «Сільвія»
 7 – А. Чехов «26 кімнат»
 8 – Г. Бюхнер «Карнавал плоті»
 9 – Ф. Достоевський «Опіскін. Фома!» **прем'єра**
 10 – І. Шоу «Так скінчилося літо...»
 Вартість квитків: 40–120 грн.

Мала сцена

7 (19.00) – М. Коляда «Дні пролітають зі свистом...»
 8 (19.00) – А. Крим «Дзвінок з минулого»
 9 (15.00) – Н. Птушкіна «Ти, якого любить душа моя...»
 10 (15.00) – А. Чехов «Три сестри»
 Вартість квитків: 80–100 грн.

Вільна сцена

www.vilnascena.kiev.ua

Вул. О. Гончара, 71, тел. 486-80-40
 8 (20.00) – «Безхребетність» (за І. Лаузунд)
 9 (19.00) – Б.-М. Кольтес «Роберто Зукко»
 10 (19.00) – «Жінка з минулого»
 (за Р. Шimmelпфеннінгом)
 Вартість квитків: 40 грн.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ОПЕРЕТИ

www.operetta.com.ua

Вул. Велика Васильківська, 53/3, тел. 287-26-30
 6 – Й. Штраус «Летюча миша»
 7 – «Танго життя»
 9 – Й. Штраус «Циганський барон» **прем'єра**
 10 (12.00) – В. Бистряков «Острів скарбів» **прем'єра**
 10 (19.00) – О. Рябов «Сорочинський ярмарок»
 Вартість квитків: 20–150 грн.

У приміщенні театру

5 – Він – моя сестра

АКАДЕМІЧНИЙ МОЛОДИЙ ТЕАТР

www.molody.kiev.ua

Вул. Прорізна, 17, тел. 278-73-92 (каса)
 5 – Г. Квітка-Основ'яненко «Сватання на Гончарівці»
 6 – Х. Майорга «Любовні листи до Сталіна»
 7 – «Сатисфакція» (за В. Шекспіром)
 8 – Я. Гловацький «Четверта сестра»
 9 – М. Воронов «Торчалов»
 10 – П. Гладилін «Афінські вечори»
Камерна сцена
 6 – О. Островський «Право на любов»
 9 – А. Б. Вальєро «У палаючій пітьмі»
 10 (14.00) – Ф. Шмідт, Г. Штаудахер «КомА» **прем'єра**
 Вартість квитків: 30–90 грн.

КИЇВСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ
ТЕАТР ОПЕРИ І БАЛЕТУ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА

www.musictheatre.kiev.ua

Вул. Межигірська, 2, тел. 425-31-16
 6 (13.00) – С. Баневич «Дванадцять місяців»
 7 (13.00) – Д. Шостакович «Панночка і Хуліган»
 8 (19.00) – Київ Модерн-Балет: «Квартет-а-тет».
 «Con tutti instrumenti»
 9 (12.00) – Музичні класики. Класик 2-й «Балетна
 абетка для дітей та їхніх батьків» **прем'єра**
 9 (19.00) – М. Римський-Корсаков
 «Ніч перед Різдвом»
 10 (12.00) – С. Прокоф'єв «Попелюшка»
 Вартість квитків: 20–150 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР
ЮНОГО ГЛЯДАЧА НА ЛИПКАХ

www.tuz.kiev.ua

Вул. Липська, 15/17, тел. 253-62-19
 6 (12.00) – А. Чубарова, І. Єгорова «Королівна
 фантазерів»
 7 (12.00) – М. Твен «Пригоди Тома Сойєра»
 8 (12.00, 18.00) – В. Баскін, В. Вербін
 «Привид замку Кентервіль»

Мала сцена

6 (19.00) – М. Гоголь «Шинель»
 7 (19.00) – А. Чехов «Роман доктора»
 9 (11.00, 13.00) – К. Драгунська «Догори дригом»
 9 (19.00) – А. Курейчик «Людина та Вічність»
 10 (11.00, 13.00) – О. Несміян «Ти особливий»
 10 (19.00) – Неда Неждана «Химера»
 Вартість квитків: 35–70 грн.

У приміщенні театру

9, 10 (12.00, 17.00) – Маленький принц
 (Московський театр ім. Є. Вахтангова)

КИЇВСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ЛЯЛЬОК

www.akadempuppet.kiev.ua

Вул. М. Грушевського, 1а, тел. 278-58-08

9 (11.00) – Г. Усач «Наш веселий Колобок»
 9 (13.00) – Я. Мірсаков, М. Туровер
 «Про сміливе Поросятко»
 9 (15.00) – С. Брижань «Івасик-Телесик»
 9 (17.00) – А. Дежуров «Царівна-жаба»
 10 (11.00) – Г. Усач, С. Єфремов «Троє поросят»
 10 (13.00) – С. Брижань «Пан Коцький»
 10 (15.00) – М. Астрахан, Є. Жуковська
 «Нові пригоди Піфа» **прем'єра**
 10 (17.00) – Н. Гернет «Чарівна лампа Аладдіна»
 Вартість квитків: 40 грн.

Вистави для дорослих

8 – В. Маслов (за Д. Боккаччо) «Декамерон»
 Початок вистав о 19.00
 Вартість квитків: 50 грн.

КИЇВСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ
АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ЛЯЛЬОК

www.puppet-theater.kiev.ua

Вул. Миропільська, 1, тел. 513-15-00
 9 – М. Поливанова «Веселі ведмежатка»
 10 – Г. Усач, С. Єфремов «Котик та Півник»
 Початок вистав об 11.00 та 13.00
 Вартість квитків: 30 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР «КОЛЕСО»

www.koleso.teatr.kiev.ua

Андріївський узвіз, 8, тел. 425-04-22
 5 – «У Києві на Подолі, або «Где ві сохніте бельйо?»
 6, 7 – «Ніч кохання» (за С. Васильченком)
 8 – «Пристрасті дому пана Г.-П.» (за Оленою Пчілкою)
 9, 10 – І. Жаммак «Азалия»
 Вартість квитків: 40–120 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР НА ПОДОЛІ

www.theatreonpodol.com

Андріївський узвіз, 206, тел. 425-54-89
Театральна вітальня
 7 – О. Гремін «Очі дня» **прем'єра**
 8 – О. Петров «Ніч для двох»
 9, 10 – О. Рог «Амнезія» **прем'єра**
 Вартість квитків: 50–70 грн.
У приміщенні Малої зали Палацу мистецтв «Україна»
 5 – М. Гоголь «Мертві душі»
 6 – Б. Акунін «Дзеркало Сен-Жермена»
 Вартість квитків: 70–90 грн.

КИЇВСЬКА АКАДЕМІЧНА МАЙСТЕРНЯ
ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА «СУЗІР'Я»

www.suzirja.org.ua

Вул. Ярославів Вал, 146, тел. 272-41-88
 5 – О. Миколайчук-Низовець «Ассо та Піаф»
 6 – Й. Бродський, О. Вертинський, О. Галич та інші
 «Нізівки з любов'ю» **прем'єра**
 7 – Ю. Еділіс «Клеопатра» **прем'єра**
 8 – А. Чехов «Вогні» **прем'єра**
 9 – І. Афанасьєв «Самотня леді»
 10 (12.00) – Ш. Перро «Моя чарівна Попелюшка»
 10 (19.00) – П. Шеффер «Летіс та Лавідж»
 Вартість квитків: 50–150 грн.

Мікросцена

Вул. Ярославів Вал, 16
 7 – В. Сигарєв «Діпо Північне»
 8, 9 – Х. Левін «Холостяки і холостячки»
 Початок вистав о 19.30
 Вартість квитків: 50 грн.

ТЕАТР ПЛАСТИЧНОЇ ДРАМИ НА ПЕЧЕРСЬКУ

www.ktpd.com.ua

Вул. Шовковична, 7а, тел. 253-93-83
 8 – «Маленький принц» (за А. де Сент-Екзюпері)
 9 – К. Гоцці «Король-Олень»
 Вартість квитків: 60 грн.

НОВИЙ ТЕАТР НА ПЕЧЕРСЬКУ

www.newtheatre.kiev.ua

Вул. Немировича-Данченка, 5, тел. 285-65-50
 8 (19.00) – В. Пелевін «П'ять оповідань Пелевіна»
 9, 10 (18.00) – «Наше Різдво» **прем'єра**
 Вартість квитків: 80 грн.

КИЇВСЬКИЙ ТЕАТР-СТУДІЯ «МІСТ»

www.teatr-mist.org.ua

У приміщенні культурного центру
 видавництва «Смолоскип»

Вул. Межигірська, 21, тел. 230-25-09

8 (19.00) – Н. Неждана «Одинадцять заповідь,
 або Ніч блазнів»

9 (15.00) – Ю. Місіма «Маска для розбитого дзеркала»
 У приміщенні Театрального центру
 Києво-Могилянської Академії «Пасіка»

Вул. Іллінська, 9

10 (16.00) – В. Гомбрович «Вонна – принцеса
 Бургундії»
 Вартість квитків: 40 грн.

КИЇВСЬКИЙ ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР «БРАВО»

www.teatr-bravo.kiev.ua

Вул. Олесь Гончара, 79, тел. 486-40-22

5 – Ж.-Ж. Брікер, М. Ласег «Чоловічий рід, одна,
 або Не вір очам своїм»
 6 – В. Апостоловський «Чоловік у відрядженні...
 або Роги на щастя»
 7 – М. Задорнов «Ціна кохання»
 8 – Дж. Патрик «Дорога Памела, або Як вбити
 стареньку»
 9 – Ж. Марсан «Успіх? Скандал? Триумф!!!»
 10 – М. Мітуя, Р. Андерсон «Тріо кохання,
 або Травма пізнання»

НАЦІОНАЛЬНИЙ БУДИНОК
ОРГАННОЇ ТА КАМЕРНОЇ МУЗИКИ

www.organhall.kiev.ua

Вул. Велика Васильківська, 77, тел. 528-31-86

4 – Камерний ансамбль «Київ-брас»,
 Т. Рой (флейта), Г. Бубнова (орган)
 5 – Л. Назаренко (сопрано), М. Сидоренко (орган)
 6 – В. Чікіров (ліричний баритон), з. а. Бурятії
 Л. Реутова (ф-но), н. а. І. Калиновська (орган)
 7 – К. Шаріпов (скрипка), В. Балаховська (орган)
 8 – З. а. М. Солов'єв (сопрано), н. а. І. Кучер (віо-
 лончель), Т. Войтех (ф-но), М. Сидоренко (орган)
 9 – Ансамбль класичної музики
 імені Б. Лятошинського

НАЦІОНАЛЬНА ФІЛАРМОНІЯ УКРАЇНИ

www.filarmonia.com.ua

Володимирський узвіз, 2, тел. 278-16-97 (каса)

4 – Академічний симфонічний оркестр «Філармонія»,
 М. Такая (диригент) Японія,
 Д. Онищенко (ф-но), М. Нічігава (сопрано)
 Японія
 6 – Національний заслужений академічний
 симфонічний оркестр України,
 І. Портенко (ф-но) США
 7 – Ювілейний вечір н. а. В. Самофалова (баян)
 8, 9 – Міжнародний конкурс виконавців на
 дерев'яних духових інструментах імені
 В. Антонова
 10 – Концерт із циклу «Варіації на тему ансамблю»

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПАЛАЦ МИСТЕЦТВ «УКРАЇНА»

www.palace-ukraine.kiev.ua

Вул. Велика Васильківська, 103, тел. 247-23-16

Мала зала

Театральний центр В.РООМ

5, 6 – вистави Київського академічного
 театру на Подолі
 8, 10 – А. Бенедетті «Сублімація кохання».
 Продюсерський центр «Артуан» (м. Харків)
 9 – Ж. Ануй «Оркестр».
 Харківський відкритий театр

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦИРК УКРАЇНИ

www.circus.kiev.ua

Пл. Перемоги, 2, тел. 486-39-27 (каса)

Нова програма «Від серця до серця»

Примітка.У репертуарі можливі зміни
Підготувала Алла ЯКОВЕНКО

Олександра ТЕЛІЖЕНКО

(Продовження. Поч. у № 43, 2012)

АРАТТА (ОРАТТА) – ПЕРША ХЛІБОРОБСЬКА ДЕРЖАВА

Як уже зазначалося вище, назва «трипільська культура», «трипільська доба» є умовною. Вона походить від назви селища Трипільля поблизу Києва, де було здійснено, завдяки археологічним розкопкам, одне з найперших відкриттів цієї культури і найбагатше за кількістю знахідок. Історично цьому періоду на наших землях відповідає час існування прадавньої хліборобської держави Аратта (Оратта).

Найдавніший пранапис «Аратта» прочитано (шляхом порівняння з протошумерськими та шумерськими письменами) А. Кифішиним на черепі мамонта із середини XVIII тис. до н. е., знайденого під час археологічних розкопок біля села Межиріччя на Канівщині Черкаської області (між річками Россою і Росавою) дослібно – «Полум'я видозмінене», крило. Тоді, в добу пізнього палеоліту, то була ще не держава, а лише обжита мисливцями на мамонта територія між Карпатами і Кавказом, Дунаєм і Волгою.

Держава Оратта виникла близько 6200 р. до н. е. Варто зазначити, що лінгвіст-індолог С. Наливайко аргументовано доводить, що Аратта – це не сама назва держави трипільської культури, а так її називали сусідні народи з позицій протистояння, оскільки не сприймали її світоглядних та обрядових традицій. Частина А – заперечення. Тому, на думку вченого, логічніше називати Оратта.

Згадки про неї спочатку були прочитані серед найперших у світі «протошумерських» написів Кам'яної Могили, де вони вочевидь пов'язуються з витоками археологічної культури Трипільля. «Глиняні книги» Шумеру (кінець IV тис. до н. е.) засвідчують також походження самого Шумеру з держави Оратти – «осіяної сонцем країни землеробів».

Апофеозу Аратти від самого початку було притаманне шанування образів богині-Праматері та бика-Тельця. Перша – втілення землі-Матері, материнського, жіночого начала, другий – космічний зодіакальний цикл того часу, Телець – це небо, космос, чоловіче начало. Цей образ буде розвинуто надалі у грецькій міфології, в сюжеті «Викрадення Європи».

Спочатку центром цієї держави була долина річки Дунай, надалі, у V тис. до н. е., він перемістився в Дунайсько-Дніпровське Межиріччя, відоме тепер під назвою «археологічна культура Кукутені – Трипільля», а далі на Подніпров'я. Саме тут, на Черкащині, традиція Сонцеподібної країни землеробів проіснувала до Київської Русі й уміщувала (за даними арабських мандрівників IX–X століття) князівство Арсанію, від Кубані до Росі, столицею якої була Арта.

Наприкінці існування Аратти, десь на початку II тис. до н. е., з'являються ще дві держави, споріднені з Араттою: Оріяна і Борусія. Оріяна сусідила з Борусією, і деякі племена чи роди тієї та іншої брали участь у поході частини аріїв до «Пенджабу інського» (індійського Пенджабу). Не всім там сподобалося – і деякі з оріян та борусів, об'єднавшись, повернулися назад до Наддніпрянщини. Привели ж їх Орій із синами.

Оріяна й Борусія існували ще до арійського походу до Індії в середині II тис. до н. е.

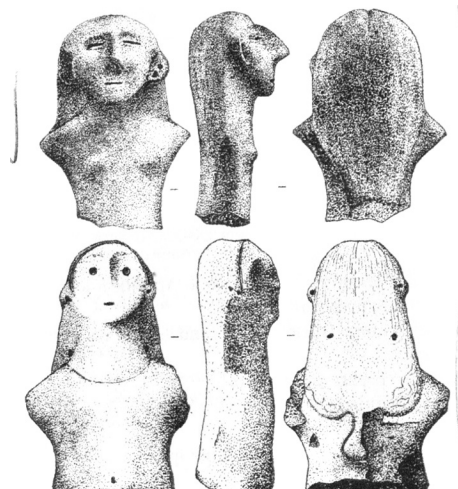
Оріяна – так званий усатівський варіант чи окрема археологічна культура у складі пізнього (3250–2250 рр. до н. е.) Трипільля – мала найпотужніший у тодішньому світі флот. Зображення його кораблів «кито-мінойського типу» є на плитах Кам'яної Могили. Про його ж наявність

свідчить металургія Усатового, заснована на малоазійських формах та сировині. Від Малої Азії на Захід потяглися кораблі оріян-переселенців за віки до того, як їхні ж колісниці та коні рушили в похід на Схід, до Пенджабу. Західний напрямок переселень простежується також сушею – через археологічні культури Подунав'я та середньодніпровську культуру, що відображає ранню Борусію (слов'яни її називали – Берестейщиною, аратто-арійці – Борустаном, пелазго-греки – Борисфеном).

Передумови української етнокультури єдині із започаткування Оратти; її найдавніша етнокультура була тотожна праслов'янам, які становили ядро праіндоевропейців. Праслов'яни затвердилися, напевно, у процесі переходу Аратти на III етап свого розвитку, виділення у ній області Оріяна й Борусія, виникнення Шумеру й початку формування арійської спільноти.

Оратта здійснила перехід від привласнювального до відтворювального господарства – землеробства – «великої неолітичної революції». Зняття соціальних вибухонебезпечних суперечностей того періоду було здійснено завдяки виникненню найпершої державності – цивілізації. А це, у свою чергу, стало найвищим результатом тієї революції [15, с. 41].

До того ж – державності доробовласницької, общинної. Це відкриття похитнуло основи марксистського вчення, згідно

Жіночі образи трипільців

з яким основа цивілізації – класове поневолення, рабовласницький лад. Відкриття общинної держави Оратти, та ще й найдавнішої у світі, якісно змінює розуміння основи цивілізації на користь свободи, братерства і рівності, які є нормальним станом суспільства. І ще: держави мирної впродовж усього свого існування. Археологи не знаходять ні мечів, ні стріл. Тобто держава невоєнна, бо основувалася не на військовій експлуатації, а на духовності та інтелекті вождів, на їхній періодичній самопожертві, яку вони здійснювали в ім'я порятунку народу від духовного виродження. Це золота доба українського неоліту.

Трипільська культура відчутно вплинула на формування етнічного характеру нашого народу, заклали його основи на всі майбутні часи. Саме в той період були сформовані такі його риси:

1) світоглядна космогонічність, що стала стрижнем морального життя народу, його календарної обрядовості та всього життєвого устрою;

2) соціальна зорієнтованість на єдність, демократизм, колективізм. Жерці Аратти (Оратти) та трипільці одними з найперших зрозуміли, що лише наявність Батьківщини та сприятливого клімату дає змогу кожному з року в рік та з покоління в покоління добувати хліб насущний для себе і своєї сім'ї. У цьому простому правилі полягає головний секрет людства: рідна земля, осілість, єдність традицій життя і діяльності, що забезпечують Лад і успіх;

3) поетичне сприйняття дійсності: ліричність (від споглядання зоряного неба), співучість, зорієнтованість на творчість. Науковці одностайно стверджують, що основи міфології, фольклору, усної народної творчості, народних мистецтв були закладені в трипільській культурі.

Отже, значення трипільської культури для подальшого розвитку ментальних основ праукраїнського народу переоцінити неможливо. В усьому світі спостерігається інтерес до нашого Трипільля.

(Далі буде)

(Продовження. Поч. у № 14–16, 2011)

Очка – очки

Деякі іменники середнього роду в називному та знахідному відмінках множини закінчуються на **-а**: відро – відра, вухо – вуха, озеро – озера, яблуко – яблука, очко (зменшене від око) – очка (пам'ятаєте, в пісні: *чорні очка, чорні очка, як терен*). А ось від іменника *око* замість множини вживають стару форму двоїни *-очі*. Слово ж *очко* (спортивний термін) має у множині форму *очки*.

СТАВТЕ СЛОВО НА МІСЦЕ

«Завжди відштовхували мене сторінки (та й усні бесіди), де я бачив невміло розставлені слова, на зразок анекдотичного «Підготовка до сівби коней», – казав Павло Тичина. – Того, хто так пише або говорить, уже неохота читати і слухати... Чи не занадто «демобілізувало» декого твердження, що в нашій мові порядок слів вільний».

Справді, для неї характерна велика гнучкість щодо розміщення лексем у реченні. Але це аж ніяк не означає, що тут можлива цілковита довільність. Бо така «демократичність» призводить до курйозів, схожих на цитований приклад,

На горіхи від Рогози

– «підготовка до сівби коней» (замість «підготовка коней до сівби»), до кострубатості, перекинування, а то й спотворення змісту.

Ось ілюстрації. В ухваленій 1996 року Конституції України зафіксовано: «Народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя». У фразеологізмі *брати участь* основне змістове навантаження припадає на іменник *участь*, тому всі додаткові слова поєднуються з ним, а не з дієсловом *брати*. *Бере активну участь, бере безпосередню участь, а не активно бере участь*. Чи в газетній публікації: «Виділено осіб, відповідальних за боротьбу з розкрадачами кольорових металів з числа дружинників». Виходить, що серед дружинників були розкрадачі. Тому годилося б написати: «Виділено з числа дружинників осіб, відповідальних...»

Порядок слів може визначати і відтінок змісту. Візьмімо для порівняння два речення, що складаються з одних і тих самих слів, проте по-різному розставлених: «Володимир Гордійчук вступив до військового училища» і «До військового

училища вступив Володимир Гордійчук». У першому констатується факт вступу, в другому наголошується, що вступив саме такий-то.

Спинімося на особливо поширених випадках небажаного розташування лексем. Іноді дуже віддаляють присудок від підмета, і через те зміст сприймається важче, наприклад: «Жодний доповідач, на жаль, скільки-небудь конкретних рекомендацій, які можна було б з користю застосувати в повсякденній практиці, не дав». Правильно: *жодний доповідач, на жаль, не дав скільки-небудь конкретних рекомендацій*.

Досить часто не на місці ставлять заперечну частку *не*: «Терміново не виконано завдання» – замість: *не виконано терміново*; «Зобов'язання як слід не було продумано» – замість: *не було як слід продумано*; «Це негативно не відбивається на роботі» – замість: *це не відбивається негативно*. Не завжди знаходять відповідне місце для вислову *не тільки*: «Він не тільки нашкодив собі, а й усьому колективу». Треба: *він нашкодив не тільки собі; У бібліотеці не тільки мало художньої, а*

й спеціальної літератури». Треба: *мало не тільки художньої*.

Це стосується і слова також. Приміром: «Інститут невчасно підготував проєкт, а постачальницькі організації також запізнилися з доставкою матеріалів.» Правильно: *запізнилися також*.

Нерідко допускається розрив між словами *звернутися з закликом (відозвою)* і викладом змісту звернення, як-от: «Кращі робітники цеху звернулися з закликом до колективів суміжних цехів економити електроенергію». Правильно: *звернулися до колективів суміжних цехів із закликом*.

СПОЛУЧЕННЯ – СПОЛУКА – СПОЛУЧНІСТЬ

Сполучення – а) дія за значенням сполучати, сполучити, сполучатися, сполучитися; б) зв'язок між віддаленими пунктами за допомогою яких-небудь засобів. *Сухопутне сполучення, повітряне сполучення, троллейбусне сполучення*. Фразеологічне сполучення – стійке поєднання слів.

Сполука – переважно речовина, в якій атоми з'єднані між собою за допомогою певного типу хімічного зв'язку. *Органічні сполуки, хімічні сполуки*.

(Далі буде)

ЕТНОГРАФІЧНИЙ СЛОВНИЧОК

Бодня – дерев'яна низька діжка, яка зверху закривається віком з висячим замком. Вважається одним із найстаріших виробів українського народного деревообробного промислу. На Поліссі в бодні могли зберігати одяг, тканини, цінні речі. На Полтавщині та інших місцях України – харчі, передусім сало.

Божба – присяга іменем Бога. Якщо людина не дотримувалася сказаного – накликає на себе кару Божу. Божба вважається не такою урочистою, як клятва. Та все ж божитись – присягати перед Богом, кликати його у свідки.

Божедомка – монастир Мучениці Параскеви-П'ятниці. За слов'янськими віруваннями, Параскева, як божество, була покровителькою померлих душ. Тому такі монастирі розташовувалися біля цвинтарів.

Божі ручки – назва багаторічної трав'янистої рослини родини бобових, занесеної до Червоної книги України. Росте в степу та лісо-степовій зоні. Використовується в народній медицині. Ще має назви: котики, котячий горох, перелет, солодке зілля.

ВІД ДІДІВ-ПРАДІДІВ

«Лютий лютує, та вже весні дорожку прокладає». До календарної весни залишилось ще зовсім трішки. Але поспішати не варто, адже і в лютому є чому радіти, чим милуватися та що святкувати. Кажуть: «Лютий вдень корові один бік нагріє, а вночі ріг зіб'є». Народні назви лютого – сніговий, скажений, красномовно свідчать про непросту вдачу цього найкоротшого, та, водночас, найнепередбачуванішого місяця року. А ще лютий, як і кожен місяць року, звісно, має свої свята, звичаї та обряди народного календаря. Про них і поговоримо.

1 лютого – Макар-весноукажчик. «Який день – така й весна». А ще цього дня прогнозували погоду на весь місяць: «Який Макар – такий і лютий».

2 лютого – Юхим зимовий. «Якщо завірюха – вся Масляна неділя буде заметільною». Цьогоріч Масляна буде аж в

березні. Отже, можна завбачати погоду на середину першого весняного місяця. Якщо ж 2 лютого опівдні «засміється сонце» – це на ранню весну. Отже, спостерігаючи сьогодні за погодою, з'ясуємо, яким буде березень: «раннім», а чи з заметілями, а можливо і тим, і іншим водночас. До речі, про заметілі. Всі ми знаємо, що таке завірюха, завія, хуртовина – це сильний вітер зі снігом, снігова буря, хуга. «Сніг, завірюха, бо вже зима коло вуха». А колись заметілі ще називали югою. Здавна таку негоду пов'язують з нечистою силою. Читаємо у Бориса Грінченка: «Як буває в нечистій сили весілля, то вона тоді збирає багато снігу і сипле, і крутить ним – того й завірюха». Ще югою називали імлу в спекотний день Петрівки (середини літа), коли повітря ніби змішане з блакитнуватим димом.

3 лютого – Максим. «Зійде, затуманившись, світлий місяць, визирне з-за хмар – гарно вродить жито». «Ясна зоря – на мороз», а «ясна погода – на ранню весну».

4 лютого – Тимофій-напівзимник. Початок сильних заметілей. Тимофіївські морози. В народній уяві мороз – старий лисий дід з великими червоними вустами та носом, з бородою, весь в льодяних бурульках, одязі зі снігу та льоду, з сивим волоссям. А в дохристиянських віруваннях Морозко – це божество холоду, віхоли, криги. Мороз – живий персонаж Різдвяно-новорічних святкувань. Скажімо, він дуже лютує, коли його не запрошують кутю їсти, натомість хоче поморозити господарське збіжжя на полі та садок. Пам'ятаєте, як кличуть Мороза на багатий вечір? «Морозе, Морозе, йди до нас кутю їсти! А як не йдеш, то не йди на жито, пшеницю та всяку пашницю».

5 лютого – «Лютий і теплом пригостить, і морозом відшмагає».

6 лютого – Оксана-веснопровісниця, Оксана-Дорота, напівзимниця, напівгодувальниця. Колись цієї пори господарі сіном годували лише телят, ягнят та корів перед доїнням – інша худоба їла грубіший корм: буряки, картоплю, та чекала нової трави. «Якщо на Оксани гарна погода – весна вдасться на славу», «Лютому Дорота заповідає сніги та болота». А ще Оксана – прекрасне жіноче ім'я. За

однією із версій, походить від грецького хепіа – «гостинність». Здавна, обираючи ім'я дитині, дивилися в церковний календар імен – від дня народження, і далі дев'ять або ж дванадцять днів. Отже, хто цієї пори ошасливлений народженням донечки – оберіть це ім'я.

7 лютого – Григорій Богослов. Завбачливі господарі спостерігали за погодою: яка днина до обіду – така й перша половина наступної зими, як змінюється погода зопівдня – такою буде друга половина зими наступного року. А ось ще, щоправда, не такі далекі, прикмети. Спостерігайте та завбачайте, природа скаже правду. Отже, якщо ворони влаштовують у небі хоровод, кіт шкрябає підлогу, півень волочить хвіст, а корова навпаки, закидає хвіст на спину – до снігу та хуртовини. Якщо у діжці з квашеною капустою менша розсолю, свиня рожкає, хоча і нагородована, ворона ховає дзьоб під крило, корова увечері п'є багато води – це до холоду та морозу. А якщо по землі стелиться туман, розцвірінькалися горобці, воркють голуби, сідають на землю ворони, купаються в снігу качки та гуси, пес лягає на землю, стрибає з гілки на гілку сорока, шумить зимовий ліс – це до відлиги. А ось наступну прикмету можна спостерігати не лише в селі, де є погріб, хлів з худобою та ліс на околиці. Якщо будь-де вікно «прихопив» морозець – роздивіться візерунки: якщо «пагони» морозного

малюнка спрямовані вгору – морози ще триватимуть, якщо вниз – чекайте потепління та відлиги.

«Січень, Пилипе, снігом засипле; лютий, Миколо, голками коле; березень, Андрію, то дощем, то снігом віє». Лютий щодня доводить, що він – не лише місток між зимою та весною. Він, хоча і найкоротший, та аж нічим не гірший, та все ж не найслабший місяць поміж дванадцяти братів. Сніжень, лютець, крутець, зимобор, бокогрій, криводоріг, казидорога, межень. Назву «межень» лютий мав тоді, коли рік розпочинався весною, в березні, отже цей місяць стояв на межі літ. Давні римляни називали тоді цей місяць «февруаріс» (означає «очищення»). Цією назвою користується і сьогодні більшість європейських народів. Поляки називають останній місяць зими «люти», серби та хорвати – «веляча». В Україні та Білорусі закріпилася назва «лютий». Колись так називали січень. Та з часом «норовлива вдача» останнього зимового місяця «відібрала» цю назву у січня та закріпила навкі за останнім зимовим місяцем. «Лютий питається, чи в добрі чоботи кожен взувається». За народною легендою, в лютеву холоднечу та заметіль народжуються люди, які можуть побороти будь-які життєві негаради: «Якщо хуртовину перемиг – переможе і біду». «В лютого два товариша – заметіль та хурделиця». Та все ж «лютує, не лютує, а на весну брів не хмур».

ІМЕННИКИ ЗА ПРАВОСЛАВНИМ КАЛЕНДАРЕМ

1 лютого – Макар, Марк, Федір, Сава, Антон.

2 лютого – Євтихий, Юхим, Овсій, Інна.

3 лютого – Максим, Юрій, Ілія, Агнія, Валеріан, Анастасій.

4 лютого – Тимофій, Гаврило, Петро, Юрій, Анастасія.

5 лютого – Климент, Феоктист, Геннадій, Катерина, Павліна.

6 лютого – Тимофій, Герасим, Оксана, Ксенія, Микола.

7 лютого – Олександр, Володимир, Григорій, Пилип, Анатолій, Петро, Віталій.

Підготувала
Тетяна ШНУРЕНКО

ІНФОРМАЦІЯ СЛУЖБИ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ

Шановні наші Читачі і Передплатники!

Наші видання виходять регулярно і запланованими тиражами

У продаж журналі «Театрально-концертний Київ» (лютий) «Українська культура» № 1-2, «Пам'ятки України» № 1, «Музика» № 6 і «Український театр» № 6.

Наші видання можна придбати в кіосках «Преса» міста Києва, книжкових магазинах Києва, Львова, Харкова, Одеси, Чернівців, поштових відділеннях Київської області та обласних центрів. Також усі наші видання можна придбати в редакції.

УВАГА! ПЕРЕДПЛАТИТИ НАШІ ВИДАННЯ МОЖНА З БУДЬ-ЯКОГО МІСЯЦЯ

Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії ви можете за адресою: <http://presspoint.ua>. Така послуга можлива в будь-якій країні світу.

Наші телефони: (044) 498-23-64, моб. (067) 394-97-21, 386-56-63.

Культура і життя

Газета виходить щоп'ятниці

Передплатна ціна на 2013 р.:

квартал – 42,21 грн; півріччя – 82,77 грн; рік – 164,34 грн

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс у Каталозі видань України

60969

Передплатні індекси інших наших видань: газета «Кримська світлиця» – 90269; журнали: «Українська культура» – 95220, «Український театр» – 74501, «Музика» – 74310, «Пам'ятки України» – 74401, «Театрально-концертний Київ» – 37112.

Довідки за тел. (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com

Передплату можна оформити в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України, через передплатні агентства, а також у редакції газети

Газета «Культура і життя»
№ 5 (4525), 1 лютого 2013 рік

Засновники: Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети «Культура і життя»

Видавець: ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Адреса видавництва: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

Генеральний директор Олеся БІЛАШ

Головний редактор Людмила ГНАТЮК

Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

nvu.kultura@gmail.com

Виходить із 7 жовтня 1923 року. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації – КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Друкарня: ТОВ «Видавничо-поліграфічна компанія «Експрес-Поліграф», вул. Фрунзе, 47-б, корп. 2, Київ, 04080; тел. +38 (044) 417-25-93

Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38 (044) 498-23-64, +38 (050) 310-56-63

Портал <http://uaculture.com>

Передплатний індекс у Каталозі видань України 60969

Склад Видавничої ради

Олеся Білаш – генеральний директор видавництва; Віктор Вечерський – заступник директора Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей; Максим Бударин – заступник директора Департаменту у справах релігій та національностей; Олена Воронько – начальник відділу театрального мистецтва Управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтва та освіти; Ольга Дарьбогова – начальник управління міжнародного співробітництва; Оксана Іонова – заступник начальника управління стратегічного планування

культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтва та освіти – начальник відділу аналізу та прогнозування соціокультурного розвитку регіонів; Євгенія Крутоголов – начальник відділу монументального, образотворчого та народного мистецтва; Іван Мечков – заступник начальника управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтва та освіти; Лариса Нікіфоренко – начальник відділу аналізу та прогнозування діяльності бібліотек Управління стратегічного планування культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури, мистецтва та освіти; Лариса Петасюк – начальник управління правового забезпечення; Олена Чередніченко – завідувач сектору інформаційно-аналітичної роботи та зв'язків з громадськістю відділу забезпечення роботи міністра; Людмила Чумакова – заступник начальника управління справами – начальника відділу взаємодіями з

Верховною Радою; Михайло Швед – заступник директора Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтва та освіти – начальник управління мистецтв; Віктор Пасак – заступник генерального директора видавництва; Оксана Гайдук – головний редактор журналу «Українська культура»; Людмила Гнатюк – головний редактор газети «Культура і життя»; Ольга Голинська – головний редактор журналу «Музика»; Наталя Потушняк – головний редактор журналу «Театрально-концертний Київ»; Надія Соколенко – головний редактор журналу «Український театр».

Дизайн та верстка Сергія Задворного
Редакція залишає за собою право на редагування отриманих матеріалів без узгодження з автором. Думки авторів публікацій можуть не збігатися з позицією редакції.
Передрук і відтворення текстових та ілюстраційних матеріалів журналу тільки з письмового дозволу видавця.
© «Культура і життя»

Наклад 9500
Ціна договірна